

4. Verksamhetsberättelse 2004

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning.....	1
Sammanfattande analys av nämndens verksamhet och ekonomiska utfall samt förvaltningschefens kommentar	4
Sammanfattande analys.....	4
Förbättra välfärden och de kommunala verksamheterna	4
Bygga bostäder och utveckla Stockholm	4
Göra Stockholm till en ekologiskt hållbar storstad	4
Bryta segregationen och fördjupa demokratin	4
Ta ansvar för ekonomin.....	4
Förvaltningschefens kommentar	5
Nämndens arbete under året.....	6
Förbättra välfärden och de kommunala verksamheterna	7
Förskoleverksamhet	8
Sammanfattning av kvalitetsredovisning för förskoleverksamheten	9
Grundskoleverksamhet.....	12
Sammanfattning av kvalitetsredovisning för grundskole- och särskoleverksamhet	13
Fritidsverksamhet	17
Sommarkoloniverksamhet.....	18
Ökad livskvalitet för äldre.....	19
Anhörigstöd.....	19
Avlastningsplatser	19
Heldygnsplatser.....	20
Förbättringar för personer med funktionshinder	20
De mest utsatta	20
Insatser för hemlösa, missbrukare och psykiskt funktionshindrade.....	20
Stöd till anhöriga till psykiskt funktionshindrade	21
Rörligt team.....	21
Arbetet med barn och ungdomar	21
Medarbetarna.....	22
Sjukfrånvaroutvecklingen	22
Arbetet med strategisk kompetensförsörjning.....	23
Öka medarbetarnas delaktighet och inflytande	23
Kvarvarande personalöverskott.....	24
Bygga bostäder och utveckla Stockholm	24
Ett hållbart trafiksystem	24
Göra Stockholm till en ekologiskt hållbar storstad	25
Uppfyllelse av generella åtaganden.....	25
Miljömiljarden.....	25
Agenda 21	25
Nämndens interna miljöarbete	26
Bryta segregationen och fördjupa demokratin	26
Ökad integration.....	27
Ökad förvärvsfrekvens för långtidsarbetslösa.....	27
Minskat behov av ekonomiskt bistånd	27
Jobbaktiv	28
Medborgarnas delaktighet	28
Medborgarkontoret.....	28

Det lokala kultur- och föreningslivets förutsättningar att utvecklas	29
Konsumentvägledning.....	29
Stadsdelsförnyelsen.....	30
Ta ansvar för ekonomin.....	32
Ekonomiskt utfall	32
Utfall jämfört med justerad budget	32
Tertialrapporter och bokslut	33
Faktisk kostnads- och intäktsutveckling	34
Omstruktureringskostnader personal.....	35
Omstruktureringskostnader lokaler	35
Ombudgetering.....	36
Resultatenheter	36
Projektmedel.....	37
Åtgärder för att undvika budgetöverskridande.....	38
Det ekonomiska utfallet per verksamhetsområde	38
Balansräkningen	45
Övriga redovisningar	46
Kommunfullmäktiges uppdrag till nämnderna	46
Klagomålshantering	48

Bilageförteckning

Uppföljning av budget	Bilaga 1:1-1:3
Specifikation av avvikelser anslag 1	Bilaga 1:4
Specifikation av avvikelser anslag 2	Bilaga 1:5
Uppföljning av resultatenheter	Bilaga 1:6
Specifikation av begärda ombudgeteringar	Bilaga 1:7
Ekonomiskt bistånd	Bilaga 1:8b
Stimulansbidrag socialpsykiatri	Bilaga 1:9
Stimulansbidrag äldreboenden	Bilaga 1:10
Stimulansbidrag funktionshindrade	Bilaga 1:11
Stimulansbidrag utbyggnad förskola	Bilaga 1:12
Lokalkostnader skola	Bilaga 1:13
Förändrat lokalinnehav	Bilaga 1:14
Kostnader strategiskt viktiga projekt >20mkr	Bilaga 1:15
Projekt med extern finansiering	Bilaga 1:16
Projekt med intern finansiering	Bilaga 1:17
Barn med behov av särskilt stöd	Bilaga 1:18
Antal barn/grupp i förskola	Bilaga 1:19
Barnomsorgsgarantin	Bilaga 1:20
Antal feriearbeten	Bilaga 1:21
Sjukfrånvaro	Bilaga 1:22a-b
Redovisning av personalöverskott	Bilaga 1:23a
Kompetensfonden	Bilaga 1:23b
Hälsobokslut	Bilaga 1:24
Redovisade domar	Bilaga 1:25
Specifikation av budgetjusteringar	Bilaga 1:26
Nyckeltal individ och familjeomsorg	Bilaga 2:1-2
Nyckeltal socialpsykiatri	Bilaga 2:3
Nyckeltal förskola	Bilaga 2:4-2:5
Nyckeltal skolbarnsomsorg	Bilaga 2:6
Nyckeltal skola	Bilaga 2:7
Nyckeltal barn i behov av särskilt stöd	Bilaga 2:8
Nyckeltal äldreomsorg	Bilaga 2:9-2:11
Nyckeltal funktionshindrade	Bilaga 2:12-2:14
Nyckeltal fritidsverksamhet	Bilaga 2:15
Nyckeltal fysisk verksamhet	Bilaga 2:16
Resultatenheter	Bilaga 3:1-3:20
Budgetavräkning, resultaträkning och balansräkning	Bilaga 4
Kvalitetsredovisning, förskola och grundskola	Bilaga 5
Handikapplan, uppföljning	Bilaga 6
<i>Särskilda redovisningar till stadsdelsnämnden</i>	
Resultat av granskning enligt internkontrollplan	Bilaga 7
Bokslut per konto	Bilaga 8

Sammanfattande analys av nämndens verksamhet och ekonomiska utfall samt förvaltningschefens kommentar

Sammanfattande analys

Åtagandena har i huvudsak uppfyllts, vilket visar att insatserna varit tillräckliga inom anslag 1 som helhet. Bokslutet för anslag 1 blev ett underskott på 2 Mkr efter ombudgetering av ej förbrukade stimulansbidrag. Resultatenheterna hade sammanlagt 10,3 Mkr i sina resultatfonder från föregående år. Netto disponerades 5,5 Mkr av detta överskott och efter resultatöverföringar blev bokslutet för anslag 1 ett överskott om 3,5 Mkr. För anslag 2 redovisas ett underskott om 23,5 Mkr. Inom anslaget har budgeten för försörjningsstöd överskridits trots hårt arbete vid Lunda Nova och stadsdelens försörjningsstödsenheter för att öka antalet personer som kommer ut i arbete. Antalet personer med försörjningsstöd har ökat med 9,7% jämfört med 2003.

Förbättra välfärden och de kommunala verksamheterna

Sammanfattande redogörelse och analys av det ekonomiska utfallet

När resultatet sätts i relation till budgetutfallet, kan konstateras, att tack vare avsatta buffertar och en aktiv budgetuppföljning där befarade underskott har parerats med försiktighet inom andra verksamheter har medlen inom anslag 1 kunnat räcka till.

Uppfyllelse av generella åtaganden

Inom inriktningsmålet finns 38 generella åtaganden. Av dessa bedöms 30 ha uppfyllts helt, 7 delvis och 1 inte alls. Det innebär, att drygt $\frac{3}{4}$ av åtagandena bedöms ha uppnåtts. Bedömning av uppfyllelsen har gjorts genom bl.a. mätningar, i dialog med enhetschefer och deras medarbetare, barn och ungdomar, anhöriga och äldre. Insatser har gjorts i form av lovskolor och läxhjälp, kompetensutveckling inom prioriterade områden. Det generella åtagande, som inte uppnåtts, gäller Medarbetarna. Antalet nettoövertaliga har ökat från 13 till 14 p.g.a. en omorganisation av grundskoleorganisationen under 2004.

Bygga bostäder och utveckla Stockholm

Uppfyllelse av generella åtaganden

Inom inriktningsmålet finns tre generella åtaganden. Samtliga bedöms ha uppfyllts. Sålunda har arbetet med attityd- och beteendeförändring beträffande nedskräpning förbättrats.

Göra Stockholm till en ekologiskt hållbar storstad

Uppfyllelse av generella åtaganden

Inom inriktningsmålet finns 16 miljömål, varav 12 bedöms ha uppnåtts. Bland de fyra som bedöms inte ha uppnåtts kan nämnas åtagandet att miljökonsekvensanalys skulle göras av alla ärenden inför nämndbeslut. Det visade sig praktiskt omöjligt att genomföra p.g.a. tidsbrist.

Bryta segregationen och fördjupa demokratin

Uppfyllelse av generella åtaganden

Alla sex formulerade åtaganden bedöms i huvudsak ha uppfyllts.

Ta ansvar för ekonomin

Uppfyllelse av generella åtaganden

Åtagandena har uppfyllts, vilket visar att insatserna varit tillräckliga inom anslag 1. Inom anslag 2 har budgeten för försörjningsstöd överskridits trots hårt arbete vid Lunda Nova och stadsdelens försörjningsstödsenheter för att öka antalet personer som kommer ut i arbete.

Förvaltningschefens kommentar

År 2004 var ett år då vi vid en samlad bedömning kan hävda att vi förbättrat välfärden och de kommunala verksamheterna i Spånga-Tensta. Barngruppernas genomsnittliga storlek i stadsdelens förskoleverksamhet har fortsatt att minska och antalet barn per heltidsanställd arbetande i barngrupp har kunnat bibehållas i samma nivå som 2003, i genomsnitt ca 5 barn per anställd. Andelen förskollärare var 39%, vilket var en ökning med 10% sedan föregående år.

Det var fler elever i skolår 5 som i de nationella proven visade att de når målen jämfört med 2003. Det är särskilt tenstaskolorna som förbättrat sina resultat. En orsak var att man har kunnat arbeta långsiktigt med åtgärdsprogrammet för en högre måluppfyllelse. När det gäller resultat från skolår 9, så var det några fler som inte klarade målen än föregående år. Orsaken till detta var en stor omflyttning av elever i de senare skolåren, att flera elever flyttat in i området under senare del av grundskoletiden och haft en bristfällig skolbakgrund. Utvecklingsarbete kring flerspråkiga elevers språk- och kunskapsutveckling har pågått under många år. För de elever som riskerat att inte uppnå målen har arbetet följt åtgärdsprogrammet i stadsdelens verksamhetsprogram. En 7-9 skola avvecklades på grund av vikande elevunderlag i Tensta/Hjulsta. Eleverna flyttades till den nybildade år F-9 enheten Enbacken/Gullinge skolor. Sammanlagt har antalet elever minskat med 102 till 4163 år 2004.

Anhöriga till äldre fick under året stöd på olika sätt genom samtal med personal och enhetschefer och bjöds under året in till minst en anhörigträff. Behovet av heldygnsplatser har inte ökat. Under 2004 har alla som beviljats plats på sjukhem och gruppboende i Tensta kunnat erbjudas plats.

Sjukfrånvaro har fortsatt gått ner under 2004 och minskade med 0,4 %-enheter. Medarbetarnas delaktighet och inflytande bedöms ha ökat. Detta grundas på de beskrivningar och redovisningar som lämnas, när förvaltningsledningen varje vecka gör enhetsbesök för verksamhetsuppföljning inom ramen för ILS.

Arbetet med Tensta Bo 2006 fortsatte under året och omfattar såväl fysiskt byggande som en presentation av stadsdelens kultur- och näringsliv. Det är ett sätt att försöka bryta boendesegregationen och öka stadsdelens attraktivitet.

Antalet bidragstagare av ekonomiskt bistånd har ökat från 1551 under 2003 till 1702 under 2004. I förhållande till halveringsmålet innebär detta en ökning från 52,9 % 2003 till 58,1 % 2004. Det viktigaste skälet till denna förändring var den fortsatt svaga arbetsmarknaden. Arbetet med långtidsarbetslösa med försörjningsstöd har skett i en tät samverkan mellan avdelningens verksamhet Jobbaktiv och Lunda Nova näringslivscenter, i vilket även Spånga-Tensta arbetsförmedling ingår.

Nämndens arbete under året

SDN Spånga-Tensta 2004

Ordinarie ledamöter:

Abdo Goriya (s) ordf.
Ann-Katrin Åslund (fp) vice ordf.
Eva Andersson-Ney (s)
Christer Grunder (m)
Madeleine Jacobsson (m)
Jonas Ljungstedt (v)
Folke Nässla (mp)
Rune Olofsson (s)
Bengt Porseby (fp)
Patrick Simonson (kd)
Markku Sirviö (m)
Nils Thulén (s)
Agneta Åberg (s)

Ersättare:

Erik Lindberg (s)
Anastasia Georgiadou (s)
Ornina Younan (s)
Ghalia Malki (s)
Teghlatflasser Sauma (s)
Rashad Rached Abdel Al (v)
Awad Hersi (mp)
Björn Begner (m)
Carola Petrini (m) tom mars-04
Alma Adan (m)
Ole-Jörgen Persson (m) from mars-04
Jan Håkansson (fp)
Svante Kindberg (fp)
Uno Gustin (kd)

Under 2004 hölls 13 öppna sammanträden varav årets första endast behandlade formalia.

Viktiga ärenden som behandlats under året var bl.a. verksamhetsplan och budget 2005, verksamhetsberättelse och bokslut för 2003, stadsdelsförnyelsen, ansökan om bidrag från föreningar, ett antal remisser och svar på medborgarförslag. Nämnden har också behandlat ett antal skol- och förskolefrågor; beslutat om ny skola i kv. Gunnebo i Spånga, om tillbyggnad av idrottssal vid Spånga gymnasium och grundskola och vid Hjulstaskolan samt ny förskola i Sundby och utökning av förskolepaviljongen på Solhemsängen.

Stadsdelsnämnden beslöt också att inte godkänna äldreboendeplanen, där förvaltningen föreslog omvandling av servicehuslägenheter till seniorlägenheter. Beslut att bygga till Flysta gruppbostad har fattats.

Verksamhetsutveckling för socialpsykiatri och beroendevård har beslutats.

Nämnden har också godkänt en handlingsplan för våldsutsatta kvinnor och plan för miljö- och Agenda 21-arbetet i stadsdelen samt ett nytt lokalt näringslivsprogram och handlingsprogram för lokalt brotts- och drogförebyggande arbete.

Sociala delegationen 2004

Ordinarie ledamöter:

Nils Thulén (s) ordf

Ann-Katrin Åslund (fp) vice ordf

Eva Andersson-Ney (s)

Christer Grunder (m)

Rune Olofsson (s)

Rashad Rached Abdel Al (v)

Markku Sirviö (m)

Ersättare:

Alma Adan (m)

Abdo Goriya (s)

Folke Nässla (mp)

Bengt Porseby (fp)

Sociala delegationen är utsedd av stadsdelsnämnden att besluta i enskilda ärenden. Under året hade sociala delegationen 30 sammanträden.

Förbättra välfärden och de kommunala verksamheterna

Uppfyllelse av generella åtaganden

Måluppfyllelsen är hög. Av 38 generella åtaganden bedöms 30 ha uppfyllts helt, 7 delvis och 1 inte alls. Drygt 75 % av åtagandena bedöms således ha uppfyllts. Det som bedöms ej ha uppfyllts gäller Medarbetarna. Antalet nettoövertaliga har ökat från 13 till 14 p.g.a. en omorganisation av grundskoleorganisationen under 2004, då ytterligare 34 blev övertaliga. Efter ett intensivt arbete har antalet nettoövertaliga dock minskat till totalt 14. De insatser som har gjorts har i de flesta fall varit tillräckliga för att målen skulle uppnås. I de fall insatserna inte varit tillräckliga, handlar det om bl.a. elevernas möjlighet att påverka och vara delaktiga i sitt eget lärande som måste utvecklas. Budgetkommentar: Kicki.

Brukarundersökningar

Barn och ungdom

Hälften av förskoleverksamhetens 23 enheter har genomfört brukarundersökningar. Resultatet visar att brukarna är nöjda med och har bra kontakt med verksamheten. Det är svårt att dra generella slutsatser, eftersom det på vissa enheter var ett stort bortfall av enkätsvar.

Tre grundskolor av sju grundskoleenheter har genomfört brukarundersökningar. Resultatet visar, att elever och föräldrar är nöjda med sin skola men vill öka delaktigheten med tätare dialog och utökad digital information.

Brukarinflytande

Brukarinflytandet stärks genom att brukarundersökningar och enkäter går igenom, att verksamheterna tar till sig informationen och ger utslag i verksamheten.

De lokala råden inom äldreomsorgen och omsorgen om funktionshindrade gör ett stort arbete genom att bevaka sina respektive gruppers intressen i det arbete som bedrivs. För de personer, som har insatser genom avdelningen, ges möjlighet att påverka såväl vilka insatser som kan komma ifråga, som hur insatsen ska utföras och, i de flesta fall, vilken utförare. De anhöriga

har möjlighet att påverka förvaltningens arbete dels genom personliga samtal och dels genom de enkätundersökningar som görs på respektive enhet. Vid de årliga anhörigmötena finns också möjlighet till dialog med förvaltningen.

Ge alla barn och unga en bra start i livet

Förskoleverksamhet

Minskningen av barngruppernas storlek i förskolan

Barngruppernas genomsnittliga storlek i stadsdelens förskoleverksamhet har fortsatt att minska i jämförelse med 2003. Minskningen mellan år 2002 och 2003 var dock större. Antalet barn per grupp är beräknat på det genomsnittliga antalet barn från tre mättillfällen under året mars, september och december. För åldersgruppen 1-3 år är antalet barn per grupp 13,2, vilket är en minskning med 0,4 barn i jämförelse med det genomsnittliga antalet barn per grupp 2003. För åldersgruppen 3-5 år är minskningen marginell. Antalet barn per grupp är i genomsnitt 17,5 barn och det är en minskning med 0,1 barn i jämförelse med 2003. För syskongrupper 1-5 år är antalet barn per grupp 17,2 och det är minskning med 0,4 barn i jämförelse med 2003. Nedan redovisas det genomsnittliga barnantalet per grupp i de olika åldersgruppen för åren 2002 – 2004.

Barngruppernas genomsnittliga storlek från år 2002-2004

	2002	2003	2004
1-3 år	14,3	13,6	13,2
4-5 år	18,2	17,6	17,5
1-5 år	17,2	17,6	17,2

Variation i gruppstorlek är för de små barnen 9-14 och för de stora barnen är variationen 11-20. Det är endast några få grupper som har ett större antal barn per grupp än genomsnittet och det är då i huvudsak ett pedagogiskt medvetet val. Barnen arbetar i mindre grupper än avdelningsgrupper och utifrån ett tematiskt och undersökande arbetssätt.

En viktig faktor, förutom gruppstorlek och den allra viktigaste, medarbetarnas kompetens, är antalet barn per heltidsanställd. Antalet barn per heltidsanställd arbetande i barngrupp har kunnat bibehållas i samma nivå som 2003, i genomsnitt ca 5 barn per anställd.

En utbyggnad motsvarande två avdelningar i nybyggnadsområde samt i villaområde, där generationsväxling äger rum, har medfört att barngruppernas storlek inte ökat utan minskat något. I tenstaområdet har antalet familjer med tillfälliga bostäder kunnat flytta till permanenta bostäder på andra orter. Antalet familjer som valt enskilt drivna förskolor har också ökat. Därför har det totala antalet inskrivna förskolebarn i stadsdelen inte ökat, och barngruppernas storlek har fortsatt att minska, även om en nedläggning av en avdelning har genomförts i området.

Uppfyllelsen av åtaganden är i stort sett i balans med lagd budget. Målen att bibehålla barngruppernas storlek och möjligen även att ytterligare minska barngruppernas storlek, att

antalet barn per heltidsanställd arbetande i barngrupp ska i genomsnitt vara 5 barn samt att garantera en plats i förskoleverksamhet inom tre månader har uppfyllts.

Sammanfattning av kvalitetsredovisning för förskoleverksamheten

- med fokus på resultat och förslag till åtgärder för utveckling
Hela redovisningen finns i bilaga.

Resultat och måluppfyllelse

Normer och värden/olikheter som tillgång

Samtliga förskolor har under året fortsatt ett utvecklingsarbete som påbörjades 2003 med temat barns sociala och emotionella utveckling ”Du och jag och vi två” i samarbete med forskaren Kari Lamer från Oslo universitet. Tydliga resultat av arbetet har framgått såväl bland personal som barn. Bland annat har det inneburit diskussioner om värdegrund och pedagogik i personalgrupperna. Det har påverkat förhållningssätt i personalgrupperna, och personal går i många fall mer aktivt in och stärker positivt socialt beteende samt hjälper barnen att sätta ord på känslor. Arbetet med förhållningssätt för att öka den sociala och emotionella kompetensen hos personal och barn måste ses ur ett långsiktigt perspektiv, och tydliga resultat kan vara svåra att se omedelbart. Av enheternas kvalitetsredovisningar att döma, finns det ändå en del resultat som uppnåtts. Det är dock ett gediget arbete som återstår under den återstående projektiden, och även därefter. För att få mer kunskap om de resultat som uppnåtts i Oslo, har en grupp förskolechefer från stadsdelen besökt förskolor i Oslo där man kunnat påvisa resultat.

Lärande och utveckling/Språk, kommunikation, kultur

Genom en stor medvetenhet har de flesta förskolor utvecklat den pedagogiska miljön, med lättåtkomligt pedagogiskt material som inneburit att lusten att utforska ökat. Även IT-verksamhet har blivit ett inslag i den pedagogiska miljön.

Resultatet att barns ordförråd ökar och att deras kommunikation förbättras kan vanligtvis konstateras genom personalens observationer, pedagogiska diskussioner och dokumentationer. Endast ett fåtal förskolor använder sig av systematiska mätmetoder för språkutveckling. Två av de mätmetoder som används är den s.k. språkresan och språkutvecklingsanalys, även kallad performansanalys. Förskolorna har kommit långt med arbetet att låta barnen ta mer plats, få tala och framträda. Många olika metoder för språkutveckling har utvecklats, men det behövs mer kompetensutveckling för att hitta fler metoder att mäta resultat av språkutveckling.

Många förskolor har flitigt utnyttjat det kulturella utbud, som erbjuds genom stadsdelens kulturkonsulent samt deltagit i de kulturombudsmöten som ordnas. Man gör också besök på kulturinstitutioner samt ordnar egna kulturella aktiviteter.

Samtliga förskolor har någon form av dokumentation av verksamheten och om barnens utvecklingsprocess. Många använder sig av portfoliopärmar, som finns tillgängliga för barn och föräldrar, och som i några fall även överlämnas i samband med övergång till förskoleklass. Utvecklingsplaner finns för alla barn i behov av särskilt stöd, men sådana utvecklas alltmer för varje barn i förskolan. Hur de individuella utvecklingsplanerna framställs varierar mellan förskolorna. Vanligtvis sker detta i samverkan med föräldrar i samband med utvecklingssamtal.

Barns inflytande

I samtliga förskolor kan barnen på olika sätt påverka sin vardag utifrån fasta ramar och rutiner. Barnintervjuer, barnenkäter och utvärdering av aktiviteterna sker tillsammans med barnen. Barnintervjuer och enkäter ligger också ibland till grund för den individuella utvecklingsplanen. I de fall en pedagogisk dokumentation förekommer, får barnen möjlighet till inflytande över sitt eget lärande.

Förskola och hem

Dialogen med föräldrar sker t.ex. genom föräldraråd, föräldramöten, enkäter, utvecklingssamtal och spontana samtal. Vid de individuella utvecklingssamtalen sker bland annat genomgång av utvecklingsplaner. Inskolningsarbetet och utvärderingen av denna viktiga inledande samverkan poängteras av flera förskolor. Föräldradeltagandet har utvecklats genom att föräldrar nu börjar intressera sig i högre grad för enheternas arbete med att ta fram verksamhetsplaner och formulera kvalitetsgarantier. I vissa fall har föräldrar tagit initiativ till pedagogiska diskussioner. Enkätundersökningar bland föräldrar genomförs på ca hälften av förskoleenheterna. Resultatet av enkäterna går igenom av arbetslaget och ligger till grund för förbättringar av verksamheten. Bekräftelse på att föräldrar är nöjda får man genom utvecklingssamtal och föräldramöten. Kontakten upplevs i stort sett tillfredställande enligt de enkätsvar som inkommit. Ett problem i vissa fall är låg svarsfrekvens, vilket gör det svårt att dra slutsatser. Omfattningen av föräldraenkäter i förskolorna har ökat sedan föregående år.

Samverkan

Samverkan mellan förskola och grundskola består till stor del av överföringssamtal med föräldrar och pedagoger i samband med övergång från förskola till förskoleklass. Samtalen kombineras ofta med besök hos varandra. Runt tre grundskolor finns samarbetsgrupper med representanter från förskola, grundskola, socialtjänst, fritid, BVC med flera som träffas för att t.ex. ta upp överföringsfrågor, gemensam grund för arbete med barn i riskzon och andra samarbetsfrågor i området. Eftersom val av skola inte alltid följer närhetsprincipen, kan det uppstå svårigheter, när en förskola ska ha kontakt med flera olika skolor som har olika samarbetsmetoder. Ibland kan kontakten med skolor utanför stadsdelsgränsen bli mycket begränsad. Flera förskolor framhåller att man borde samverka mer kring pedagogiska frågor, och att samverkansformerna med grundskolan behöver utvecklas. Det efterfrågas också en diskussion om gemensam kunskapssyn.

Åtgärder för utveckling

Kvalitetsuppföljning av verksamheten sker på olika sätt.

I samband med upprättande av verksamhetsplaner för enheterna sker en dialog mellan enheten och ledningen för avdelningen för barn och ungdom utifrån mål, åtaganden och arbetsätt samt utvecklingsområden utifrån föregående års kvalitetsredovisning.

Genom integrerat ledningssystem med besök från förvaltningsledningen får enheterna återkoppling på hantering av ekonomi, personal och upprättade verksamhetsplaner.

Tre av resultatenheterna har fått besök av utbildningsförvaltningens inspektörer som kontrollerar måluppfyllelsen gentemot de nationella målen Lpfö 98 och prioriterade områden i förskoleplanen för Stockholms stad. Utifrån inhämtade faktaunderlag ger de underlag för åtgärder och utvecklingsinsatser. Några av de utvecklingsinsatser som föreslagits är förbättrade strategier för modersmålsträning, tydligare mål för barns inflytande, individuella utvecklingsplaner samt strategier för pedagogisk dokumentation. Dessa utvecklingsområden är viktiga för samtliga förskolor i stadsdelen, och ett utvecklingsarbete pågår.

Beträffande modersmålsstödet har organisationen och innehållet i detta inte fungerat så bra. Därför har förskolorna tillsammans utvecklat en organisation och nya rutiner för modersmålsträningen. Från och med höstterminen utnyttjas i större utsträckning de egna språkresurserna i stadsdelen, och utvecklingen går mer åt ett integrerat arbetssätt i verksamheten. Tanken är att bara undantagsvis hyra in modersmålstränare utifrån. Eftersom organisationen är ny, har inte alla barn, som önskat det, hunnit få modersmålsstöd under hösten.

I samtliga förskolor kan barnen på olika sätt påverka sin vardag utifrån fasta ramar och rutiner. I några förskolor tränas barnen att se konsekvenserna av sina val, t.ex. genom ett demokratiskt tankesätt och majoritetsbeslut efter röstning. Barnintervjuer, barnenkäter och utvärdering av aktiviteterna sker tillsammans med barnen. I redogörelserna för barns inflytande fokuseras ofta på barns trivsel och välbefinnande, men skulle än mer kunna fokuseras på det pedagogiska innehållet. Metoder för arbetet med barns inflytande och möjlighet att påverka förskolans verksamhet behöver utvecklas ytterligare med kompetensutveckling på området.

Metoder för dokumentation i förskolan har utvecklats under året. Dokumentationen tydliggör verksamheten för föräldrar och andra besökare. Nästa steg är att utveckla den pedagogiska dokumentationen, som t.ex. behöver inriktas mer på läroprocessen i stället för aktiviteter.

Några förskolor arbetar på att förbättra informationen och tydliggöra verksamheten för föräldrar genom att lägga upp egna hemsidor som kan nås av förskolans föräldrar och föräldrar som söker plats. Förutom presentation av förskolorna är tanken att varje avdelning ska kunna lägga ut information om den aktuella verksamheten, utflykter eller andra aktiviteter.

Samverkan mellan förskola och skola varierar kraftigt i stadsdelen. För att få en gemensam syn kring barns utveckling och lärande, har grundskolans skolledare och förskolechefer träffats under året. Nästa steg är att planera gemensamma träffar för pedagogerna i förskolan respektive för de tidiga grundskoleåren i syfte att nå en gemensam kunskapssyn och få en röd tråd i barnens lärande i stadsdelens förskolor och grundskolor.

Resultat av de åtgärder som redovisats 2003

Utveckling av barns sociala kompetens

Utvecklingsarbetet kring barns sociala och emotionella kompetens har resulterat i förändrat förhållningssätt både i personalgrupper som barngrupper.

Modersmålsträningen

Förskolorna har påbörjat ett arbete med ett mer integrerat arbetssätt för modersmålsträningen. Detta har bland annat resulterat i ett större engagemang och intresse bland barn och föräldrar.

Barns inflytande

Medvetenheten om att ge barn möjligheter till inflytande i rutiner och aktiviteter har ökat. Flera förskolor har också börjat använda sig av barnenkäter och barnintervjuer.

Pedagogiska diskussioner och dokumentation

En större medvetenhet och mer tid avsätts för att ge utrymme för pedagogiska diskussioner och dokumentation.

Samverkan med grundskolan

För att nå en gemensam syn på barns utveckling och lärande, har grundskolans skolledare och förskolechefer träffats under året. Fortsatt utveckling sker på området.

Slut på sammanfattningen av kvalitetsredovisningen för förskoleverksamheten.

Grundskoleverksamhet

Elever som riskerar att inte uppnå målen, dess orsaker samt lägesbeskrivning av åtgärdsprogrammet

Skolorna har i sina kvalitetsredovisningar var för sig redovisat och analyserat resultat från nationella prov, stockholmsprov i engelska och matematik samt betygsresultat från år 9 och andel gymnasiebehöriga elever. Det är fler elever i skolår 5 som i de nationella proven visat att de når målen jämfört med 2003. Det är särskilt tenstaskolorna som förbättrat sina resultat. En orsak är att man har kunnat arbeta långsiktigt med åtgärdsprogrammet för en högre måluppfyllelse. Det är få elever som under de tidiga skolåren byter skola. När det gäller resultat från skolår 9, och andel elever som ej nått målen, så är det några fler än föregående år. Den ökningen står främst en skola i Tensta för. Orsak till en allt för låg måluppfyllelse av kunskapsmålen är bl.a. en stor omflyttning av elever i de senare skolåren, att flera elever flyttat in i området under senare del av grundskoletiden och haft en bristfällig skolbakgrund. Utvecklingsarbete kring flerspråkiga elevers språk- och kunskapsutveckling har pågått under många år, och en stor medvetenhet och erfarenhet finns kring detta område .

För de elever som riskerat att inte uppnå målen har arbetet följt åtgärdsprogrammet i stadsdelens verksamhetsprogram. Det innebär bl.a. nivågrupperingar i basämnen, matematik på modersmålet, läxhjälp, lovskolor, läsutveckling, individuella utvecklingsplaner och utveckling av särskilda profilklasser. Åtgärdsprogrammet för 2005 kommer att förtydligas genom att varje grundskoleenhet ska, i varje ämne, ha en uppföljningsbar plan för elevernas läsutveckling. Den/de skolor, som på ett mycket strategiskt sätt arbetat med elevernas läsutveckling, har också nått en högre måluppfyllelse i flera andra ämnen än svenska.

Kulturaktiviteter för barn och ungdomar

Under 2004 har kulturkonsulenten i samarbete med stadsdelens kulturombud arbetat med att erbjuda barn och unga ett varierat kulturutbud utöver det som ingår i förskolornas och skolornas och fritidsverksamheternas ordinarie aktiviteter.

Utbudet har omfattat både opera och klassisk dans för högstadiet (Operan Snöflickan, Rut – ett gränsöverskridande dansdrama i tiden), teater och flamenco för låg- och mellanstadiet (Medeas barn, Mormors Koffert), och clown-, lekteater- och ateljébesök för förskolorna (Clownen & Cirkusprinsessan, Från vaggan till graven, besök hos lokal konstnär) mm.

Med detta utbud ges möjlighet till barn och unga att utveckla sitt eget skapande med inspiration av professionella artister och konstnärer. Upplevelserna har fördjupats med workshops i samband med föreställningarna och med lärarnas för- och efterarbete i skolorna.

I övrigt har stadsdelen gett bidrag till konsthallen i Tensta som efter stängningen i december 2003 fått en ny ledning. En ny konstpedagog har anställts som under hösten fått kontakt med två skolor i området, och konsthallen har åter börjat få elevbesök.

I samband med den årliga stadsdelsfestivalen Tensta Marknad har barn och unga bl.a. haft en egen berättarscen.

I stadsdelen finns en kulturkommitté som nämnden ger ett årligt bidrag till för att kulturaktiva föreningar i området ska kunna söka bidrag därifrån till lokala kulturarrangemang. Kulturkommittén fick 160 000 kr för 2004. Förvaltningens kulturkonsulent bistår kulturkommittén med administrativ hjälp.

Beträffande mötesplatser för barn och ungdomar, se avsnittet Fritidsverksamhet.

Redovisning av de av kommunfullmäktige givna uppdragen i budget 2004

Redovisningen finns under rubriken Övriga redovisningar.

Sammanfattning av kvalitetsredovisning för grundskole- och särskoleverksamhet

- med fokus på resultat och förslag till åtgärder för utveckling

Hela redovisningen finns i bilaga.

Resultat och måluppfyllelse

Normer och värden

Skolorna har genom medvetet och målinriktat arbete med värdegrundsfrågorna nått goda resultat. Skolinspektörsrapporterna beskriver att elever och personal är nöjda med sin skola och trivs bra. Utmärkande för alla skolor är att eleverna känner sig sedda av pedagogerna och känner förtroende för de flesta vuxna. En del skolor beskriver positiva resultat från brukarenkäter. Föräldrarna är nöjda med sitt barns skola men vill öka delaktigheten genom datoriserad information och tätare dialog med skolan.

Rutinerna för att hantera mobbning på respektive skola är kända av alla. Varje skola har ett tydligt program som främjar elevernas sociala och emotionella kompetens. Några skolor har även "Livskunskap" på schemat.

Arbetet med värdegrunden är ständigt närvarande i det dagliga arbetet och måste upprätthållas och utvecklas för att på sikt resultera i ett starkare fokus på elevernas lärande och kunskapsutveckling. Det är angeläget att hitta en balans mellan beteendekriterier och kunskapsutveckling för en ökad måluppfyllelse. I stadsdelens grundskolor är värdegrundsfrågorna särskilt prioriterade även i samarbetet med föräldrarna. Föräldrarna representerar många olika kulturer och har olika synsätt på fostran. För eleverna är det viktigt att grundskolans värdegrund och styrdokument är ett naturligt inslag i kontakten hem –skola.

Kunskaper

Skolorna har i sina kvalitetsredovisningar redovisat resultaten från stockholmsprov, nationella prov, slutbetyg i basämnena samt LUS - nivåer (Läsutveckling). Satsningen på elevernas läsutveckling har varit framgångsrik i de yngre åldrarna. En skola har medvetet satsat på schemalagd läsning och tillsammans med Tensta bibliotek genomfört regelbundna inbokade bokguidningar/bokprat. Detta arbete resulterade i att 91% av eleverna i år 3 uppfyllde kravnivån på LUS-schemat och att 86% i år 6 uppfyllde adekvat kravnivå. Skolornas resultat inom LUS är positiva och satsningen fortsätter i utökad form på många av stadsdelens skolor genom bl.a. schemalagd tid för läsning.

Resultaten i de nationella proven i år 5 skiljer sig mellan spånga- och tenstaskolorna. Några av skolorna är dock jämförbara. Nationella proven i år 9 visar på en nedåtgående trend för tenstaskolorna. Stora skillnader i resultaten mellan spånga- och tenstaskolorna visar sig särskilt tydligt i slutbetygen. Elevunderlaget i år 9 i tenstaskolorna motsvarar inte de elevkullar som tidigare ingick i år 5- mätningen, beroende på att elever i år 7 väljer annan skola utanför stadsdelen, och att ett flöde av elever, in- och utflyttningar, ständigt pågår. Hög frånvaro, stor andel elever i behov av särskilt stöd, stor andel elever i förberedelseklass är andra orsaker som kan påverka resultatet negativt. Det finns goda exempel på processinriktat arbete som är språk- och kunskapsutvecklande, och som har tydliga mål och kriterier, där eleven själv kan bedöma sina insatser. Några exempel på processinriktat arbete är ämnesintegrerande teman och samverkan mellan ämnen och lärare. Detta kan bidra till att skapa en helhet i elevernas lärande med utgångspunkt från läroplanens mål. Lovskolor och regelbunden läxhjälp är insatser, som enligt skolornas egna utvärderingar bidrar till att främja elevernas kunskapsutveckling och resultat.

Vid en uppföljning av simkunnigheten i skolår 9 under vårterminen 2004, visade sig endast 93 % av eleverna vara simkunniga, vilket tyder på att simundervisning måste anordnas under hela skoltiden. Det är framförallt tenstaskolorna som inte når målen. En skola i Tensta har satsat särskilt på simundervisning, och denna satsning har gett goda resultat. Området gällande elevernas simkunnighet ska prioriteras under kommande år.

Flera av stadsdelens skolor deltar i stadens satsning på NTA-undervisningen (Naturkunskap och Teknik för Alla). Efter genomgången kompetensutveckling undervisar lärarna i Teknik och Naturkunskap genom ett tematiskt arbetssätt. Undervisningen bidrar till elevernas ökade intresse för dessa ämnen.

Ett framgångsrikt utvecklingsarbete, skola – näringsliv, som pågått sedan 2002 i samarbete med Lunda-Nova Näringslivscenter, är en långsiktig satsning på att utveckla elevernas entreprenöriella lärande. Med begreppet entreprenöriellt lärande avses individens förmåga att ta vara på sina möjligheter, att gå från tanke till handling genom att företa sig saker. Stadsdelens fältskola vid Eggeby Gård på Järvafältet är en verksamhet med inriktningen natur och miljö. Verksamheternas två biologer tog under året emot 392 elevgrupper med totalt 7 159 elever. Fältskolan är en väl utnyttjad resurs för skolornas NO – undervisning och för elevernas språk- och kunskapsutveckling.

Satsningen på IT i skolan är en viktig förutsättning för elevernas utveckling av sitt eget lärande. IT i skolan är en fortsättning och utveckling av ITiS. Totalt i stadsdelens skolor deltar 20 arbetslag i satsningen på kompetensutveckling inom IT under ledning av en för skolorna gemensam IT-pedagog.

De elever som inte uppnått målen har följt åtgärdsprogrammet i stadsdelens verksamhetsprogram. Åtgärdsprogrammet beskrivs i den fullständiga kvalitetsredovisningen i bilaga ?.

Elevhälsa

Skolornas elevhälsoteam består av skolledare, skolpsykolog, kurator, skolsköterska, skolläkare och specialpedagog. Alla skolor arbetar mot ett hälsofrämjande och förebyggande arbetssätt, där vuxnas förhållningssätt bidrar till att alla känner sig delaktiga och tar ansvar för att skapa en god miljö. I det förebyggande arbetssättet ingår att tidigt uppmärksamma och sätta in åtgärder för elever i behov av särskilt stöd.

År 7-9 skolorna i Tensta deltar i ”Trestadsprojektet”, som fokuserar på den psykiska hälsan genom förbättring av skolklimatet, utökad föräldraengagemang, nya former för hälsoundervisningen och en innehållsrik fritid. Föräldrarna känner sig delaktiga i det hälsofrämjande arbetet och ställer krav på regelbundna dialogträffar med skolan.

Flera skolor satsar på utökad tid för elevernas fysiska hälsa med en förstärkning av ämnet idrott med ytterligare schemalagd tid. Programmet ”Röris” är en åtgärd som främjar elevernas fysiska aktiviteter, ett rörelseprogram som dagligen finns med både i klassrummet och på fritidshem.

Skolorna har kommit olika långt med att organisera arbetet utifrån skolplanens mål och strategier för elevhälsa med fokus på det hälsofrämjande arbetet. Från att ha arbetat probleminriktat pågår ett utvecklingsarbete, i vilket skolorna mer och mer övergår till det inkluderande förhållningssättet.

Elevernas ansvar och inflytande

Elevernas delaktighet är väl representerad genom klassråd, elevråd, förvaltningsråd och matråd. Utöver detta finns olika påverkansgrupper både med elevrepresentanter och föräldrarepresentanter som miljögrupp, idrottsförening, arbetsmiljögrupp, skolgårdsgrupp och antimobbingsgrupp. Några skolor har utsett elever som får speciella uppdrag att ta ansvar för olika verksamheter och aktiviteter. Flera grundskolor genomför varje år brukarenkäter, i vilka både elever och föräldrar får svara på frågor bl.a. om arbetsmiljö och trivsel i skolan. (Se redovisning av uppdrag givna av kommunfullmäktige.)

Bedömning och betyg

Flera av skolorna har under året arbetat för att tydliggöra målen för ämnen och arbetsområden med syftet att ge eleverna insikt i vad som krävs, och därmed hjälpa dem att sätta egna mål för arbetet. Ämneskonferenser för diskussion om bedömningsgrunder har påbörjats och kommer att fortsätta och är ett prioriterat område i stadsdelens åtgärdsprogram. (Se redovisning av uppdrag givna av kommunfullmäktige.)

Analys och bedömning av andraspråks elevernas språkutvecklingsnivåer är ett förbättringsområde som stadsdelens skolor fortsätter att satsa på. Ett samlat grepp kring att analysera elevernas språkutveckling har under året påbörjats och ska, genom fortsatt erbjudande om kompetensutveckling i språkutvecklingsanalys, spridas ute i verksamheterna.

Övergång och samverkan

Alla skolor har framtagna planeringar sedan många år för hur övergång och samverkan mellan olika skolformer och verksamhetsdelar skall fungera och underlättas. Detta innebär årligen återkommande rutiner vid övergångar såväl mellan förskola och förskoleklass, mellan förskoleklass och år 1 som mellan år 6 och 7. Förskoleklassens personal ingår ofta i arbetslag tillsammans med grundskolans år 1-2, vilket ger goda förutsättningar för samverkan som i vissa fall lett till ett väl utvecklat samarbete. Skolornas samverkan med skolbarnsomsorgen är ett prioriterat område som fortsätter att utvecklas. Satsningen på gemensam kompetensutveckling för skolans samtliga medarbetare prioriteras. Fritidsklubbar i samverkan med Kulturskolan och olika föreningar för barn i åldrarna 10-12 år är ett pilotprojekt som pågått under året med positiva resultat och som planeras att fortsätta.

Sedan några år pågår ett samarbete mellan ett par av stadsdelens grundskolor och Tensta gymnasium. Ett av grundskolornas förbättringsområden är att arbeta målmedvetet med att underlätta för elever och föräldrar att göra sina val till gymnasieskolan. En skola i stadsdelen arbetar vertikalt och organiserar såväl grundskola F-9 som gymnasium, vilket ger utmärkta möjligheter till att utveckla samverkan mellan skolformerna.

Åtgärder för utveckling

Kvalitetsuppföljning av verksamheten sker på olika sätt. I samband med upprättande av verksamhetsplaner för enheterna sker en dialog mellan enheten och avdelningen för barn och ungdom utifrån mål, åtaganden och arbetssätt samt utvecklingsområden utifrån föregående års kvalitetsredovisning. Genom ILS (integrerat ledningssystem) med besök från förvaltningsledningen får enheterna återkoppling på hantering av ekonomi, personal och upprättade verksamhetsplaner. Inspektörsrapporterna utgör också ett viktigt underlag i ett ständigt förbättringsarbete.

Uppföljning och dokumentation av elevernas kunskapsutveckling utifrån de lokalt tolkade målen ska utvecklas. Gemensamma strategier och målsättning för bedömning och dokumentation för att hjälpa eleverna att utveckla och utvärdera sitt eget lärande är ett förbättringsområde. Goda exempel på detta arbete är portfoliometoden och LUS-schema.

Insatser för att öka elevernas intresse och kunskaper i matematik och naturorienterade ämnen prioriteras, och profilklasser i matematik, NTA – projekt (natur och teknik för alla) och stadsdelens fältskola bidrar till att öka elevernas måluppfyllelse i de naturvetenskapliga ämnena.

Elevernas möjligheter att ta eget ansvar och få inflytande över undervisningen ska utvecklas. Tid måste avsättas för att i enlighet med läroplanen ge rum för eleverna att vara med och utforma undervisningen. Eleverna måste få möjlighet att vara med och diskutera och analysera undervisningsmålen, utbildningens innehåll, val av arbetsformer och redovisningssätt samt utvärderingar.

Ett prioriterat utvecklingsområde är satsningen på flerspråkiga elevers språk och kunskapsutveckling. Lärare i förskola och grundskola erbjuds kompetensutveckling i språkutvecklingsanalys. Att öka kompetensen bland lärarna är ett prioriterat område kring att kunna observera, analysera och bedöma elevernas språk- och kunskapsutveckling för att varje elev ska ges de bästa förutsättningar för en gynnsam språkutveckling. Målet är att samtliga lärare i förskola och grundskola har en grundkompetens i att kunna analysera elevernas språkutveckling med hjälp av språkutvecklingsanalys/performansanalys.

Inom området barn i behov av särskilt stöd bedrivs flera utvecklingsprogram med fokus på barns sociala och emotionella utveckling. Gemensamt för programmen är att lärarna arbetar medvetet, systematiskt och strukturerat med elevens sociala och emotionella lärande, problemlösning och att hantera ilska och frustration. Ett viktigt utvecklingsområde är satsningen på ökad kompetens för lärare kring olika synsätt och förhållningssätt, som möjliggör integrering i den ordinarie verksamheten för elever i behov av särskilt stöd. Inriktningen i arbetet utgår från det inkluderande förhållningssättet.

Stadsdelen deltar med en skola i utvecklingsdialogen med Myndigheten för Skolutveckling. Syftet är att skapa ett komplement till betygsresultat och meritvärden som fler skolor kan använda sig av. Sättet att mäta betyg och resultat på nationella och kommunala prov säger

inget om den komplexitet som finns bakom siffrorna. Det är därför viktigt att ta fram andra användbara indikatorer som ett mått och ett komplement till resultat som visar betyg och meritvärde.

Resultat av de åtgärder som redovisades i kvalitetsredovisning för 2003.

Alla skolor redovisar, att de satsningar som gjorts för att stärka elevernas sociala och emotionella utveckling, har gett förbättrade resultat.

En förbättrad uppföljning av elevernas läsutveckling genom LUS-schema har gett förbättrade resultat. Lovskolor och sommarskolor som arrangerats har gett påtagliga resultat. En skola höjde resultatens antal godkända i år 9 med 7% efter avslutad sommarskola. Det fortsatta utvecklandet av undervisningen i de naturvetenskapliga ämnena mot ett mer ämnesövergripande och tematiskt arbetssätt har bidragit till fler studiemotiverade elever och förbättrade studieresultat.

Samverkan mellan stadsdelens olika avdelningar kring barn i behov av särskilt stöd har utvecklats. Delaktighetsperspektivet kring barn och föräldrar är ett fokusområde som prioriteras. Gemensam kompetensutveckling för grundskolornas elevhälsoteam och socialtjänstens utredningsenhet genomförs med jämna mellanrum.

Några skolor upplever svårigheter att hitta väl fungerande samarbetsformer mellan förskoleklass och skola. Avdelningens stödenhet har utvecklat goda rutiner för överlämnande av barn i behov av särskilt stöd från förskoleverksamhet och till förskoleklass.

Slut på sammanfattning av kvalitetsredovisningen för grundskole- och särskoleverksamhet.

Fritidsverksamhet

Förutsättningar och organisation

Fritidsverksamhet har bedrivits i en kvartersgård, en helårsparklek, en säsongsparklek, ett ungdomshus, två fritidsgårdar och två träffpunkter för ungdomar. Under hösten har en av fritidsgårdarna varit stängd på grund av ombyggnad av den skola, i vilkens lokaler den är belägen. För att kompensera detta har antalet öppethållandekvällar utökats i träffpunkten Fuktan. Fältverksamheten har fyra fältassistenter och två fältförlagda fritidsledare med specialuppgifter bedrivit uppsökande arbete och ordnat fritidsaktiviteter för barn och unga i åldersgruppen 10-20 år. Från och med oktober har antalet fältassistenter utökats till fem. Inom fältverksamheten ingår även bredd/spontanidrotten med verksamhet bland annat i Tensta sim- och idrottshall, Sundbyskolan och i begränsad form i fotbollshallen på Spånga IP. Sommarverksamhet har bedrivits i form av dels upphandlade kolloplatser och dels som dagkolloverksamhet.

Nyckeltal

Sammanlagda antalet besök på fritidsgårdar, ungdomshus och träffpunkter under året har varit ca 40 000.

Parklekar och kvartersgård har tillsammans haft ca 84 000 besök.

Inom fältverksamheten har man under året haft kontakter med ca 1 500 ungdomar, varav en nära relation har etablerats med ett 35-tal.

Spontanidrottsverksamheten har haft ca 5 000 besök.

Sammanlagda antalet öppethållandetimmar på fritidsgårdar, ungdomshus och träffpunkter är 3 954.

Sammanlagda antalet öppethållandetimmar på parklekar och kvartersgård är 4 243.

Sammanlagda antalet öppethållandeveckor på fritidsgårdar, ungdomshus och träffpunkter är

190.

Sammanlagda antalet öppethållandeveckor på parklekar och kvartersgård är 112.

Resultat och uppfyllelse av generella åtaganden

- Stadsdelens fritidsaktiviteter ska tillgodose olika intresseinriktningar och vara förlagda till såväl fasta som tillfälliga träffpunkter som är geografiskt fördelade över hela stadsdelen.
- Planering och utveckling av nya träffpunkter i stadsdelen ska ske i dialog med berörda ungdomar och deras föräldrar.

Mötesplatser för ungdomar

Förvaltningen har ett brett utbud av mötesplatser med olika inriktningar för barn och ungdomar i olika åldrar. Mötesplatserna är både fasta och av mer tillfällig karaktär. Tillfälliga mötesplatser har t.ex. utgjorts av utflykter och läger under skolloven eller gemensamma arrangemang. Genom sitt uppsökande arbete slussar fältassistenter in ungdomar till befintliga fritidsaktiviteter, men inom fältverksamheten ordnas också gruppverksamhet av olika slag med aktiviteter förlagda såväl till tillgängliga lokaler i stadsdelen som till arenor i Stockholms city. Personal inom fritidsverksamheten har ett medvetet förhållningssätt som uppmuntrar flickor att våga ta för sig mer. Det kan vara i form av tjejgruppsverksamhet, tjejrum och särskilda tjejkvällar med öppethållande endast för flickor.

Inom parkleksverksamheten tillgodoser man olika intresseinriktningar genom att anpassa verksamheten efter årstiderna. Stor vikt läggs också vid lek och miljöinriktad verksamhet. En parklek har t.ex. anordnat en fjärilsrestaurang i samverkan med en förskola.

Dialog med besökarna inom fritidsverksamheten har vanligtvis skett genom samtal i det vardagliga arbetet. Parklek och kvartersgård har även använt sig av förslagslådor och en parklek har använt sig av brukarenkäter. På fritidsgårdar finns forum som t.ex. gårdsråd och tjejråd. Det formella forumet för ungdomsinflytande är stadsdelens ungdomsråd.

Ungdomsrådet genomförde ett ungdomsforum under våren 2004. Ungdomsrådet har deltagit på några nämndsammanträden och i viss mån varit engagerade i någon fråga som behandlats av stadsdelsnämnden. Samordnaren för ungdomsrådet har träffat skolornas elevråd och har haft kontinuerliga möten med några av stadsdelsförvaltningens tjänstemän. Ungdomsrådet har haft utbyte med ungdomsrådet i Sollefteå samt deltagit i en studieresa till Arkhangelsk tillsammans med dem. Tillsammans med Lunda Nova och LO har ungdomsrådet planerat och genomfört en yrkes- och gymnasieässa. En utvidgad fritidsvaneundersökning "Ung Livsstil" har genomförts i samverkan med idrotts- och kulturförvaltningarna i Stockholm. Ett slumpmässigt urval på ca 1 000 elever i år 4-9 har deltagit i enkätundersökningen, vars resultat kommer att presenteras första halvåret 2005.

Under året har en stor satsning gjorts på kompetensutveckling för fritidsledare i öppen fritidsverksamhet både inom Kompetensfondens ram och genom ett kompetensutvecklingsprojekt kopplat till Skarpnäcks folkhögskola.

Sommarkoloniverksamhet

De extra medel som stadsdelen erhållit för kolloverksamhet var 425 000 kr. Dessa medel har använts tillsammans med ordinarie budget för verksamhet att köpa kolloplatser av de

entreprenörer som förvaltningen haft avtal med. Dessutom har anslaget för kolloverksamhet finansierat daglägverksamheten på Björnö. Under sommaren 2004 åkte 282 barn på kollo fördelat på 127 pojkar och 155 flickor. Alla som ansökte fick erbjudande om kolloplats. Dock kunde inte alltid önskemål om tid och plats tillgodoses, vilket innebar att en del avböjde att åka.

Ökad livskvalitet för äldre

Fler människor väljer idag att vårdas hemma även under slutet av livet. Detta ställer höga krav på personalens kompetens och empatiska förmåga. Hemtjänstgrupperna tar emot alla ärenden och anser sig också ha kompetens för att vårda mycket svårt sjuka personer, vilket gör att de äldre kan bibehålla en god livskvalitet.

Under året har Blåklockans dagvård lagts ned, då det inte funnits underlag att driva den vidare. Verksamheten har emellertid övergått till att vara en aktivitetsverksamhet för dem som bor i Tensta äldreboenden, gruppboenden såväl som servicehuset. Detta innebär att fler personer blir aktiverade. Deltagandet i den verksamheten är inte biståndsbedömd. Verksamheten har bedrivits varje vardag med minst en aktivitet per dag.

För dementa har stadsdelen två dagverksamheter, Träffen på Fristad och Hedvig vid Spånga Torg. Under 2004 har femtiotvå personer varit inskrivna i dagverksamheten. Deltagande i dagverksamheten innebär att anhöriga i många fall får möjlighet till avlastning och på så sätt kan vårda sin dementa anhöriga längre under resten av dygnet.

Inom förvaltningen har planering för eventuell nedläggning av servicehus skett. Under 2004 har dock nämnden beslutat att de båda servicehusen ska finnas kvar. FB servicehus AB har tagit över fastigheterna och ett mycket bra samarbete med bolaget har påbörjats. De olika fastigheterna kommer att diskuteras vad gäller anpassning till verksamheten och successiv upprustning. Redan under det första året har en del smärre upprustningsprojekt utförts.

Övertagandet av driften för äldreboendena i Tensta gick lätt. Den nya uppdelningen på mindre enheter har visat sig bra, även om en mindre förändring gjordes i och med årsskiftet 2004/05 för att göra det ännu bättre.

Anhörigstöd

Behovet av avlastningstimmar i det egna hemmet har ökat. Denna insats kommer troligtvis att öka än mer, eftersom många mycket vårdkrävande personer bor hemma. För maken/makan är det då oerhört viktigt att få möjlighet till lite egen tid.

Anhöriga erbjuds fortlöpande möjlighet till samtal med enhetschefer och personal. Under året har varje enhet haft anhörigträffar minst en gång. Då finns dels möjlighet att träffa personal dels möjlighet att träffa andra anhöriga.

Avlastningsplatser

Antalet avlastningsplatser har inte ökat under året. Det har trots det funnits möjlighet att erbjuda avlastningsplats för den som så önskat.

Under hösten har korttidsboendet Lingonet haft liten beläggning. Det finns därför anledning att se över den verksamheten. Korttidsboende, enligt stadens definition, ska utgöra avlastning och ej rehabilitering för den enskilde. Behovet av omsorg efter utskrivning från sjukhus har i de flesta fall kunna tillgodoses genom hemhjälp i det egna hemmet, vilket inneburit att efterfrågan på korttidsplats under hösten varit låg.

Heldygnsplatser

Behovet av heldygnsplatser har inte ökat. Under 2004 har alla som beviljats plats på sjukhem och gruppboende i Tensta kunnat erbjudas plats. Det har dock inte gått att erbjuda plats på Fristad gruppboenden till alla som önskat det. Istället har plats i två fall erbjudits i Tensta, men anhöriga/godeman har tackat nej och avvaktar plats på Fristad.

Det har under året funnits några lediga servicehuslägenheter som inte omedelbart kunnat hyras ut. Detta beror på att många fler äldre idag vill ha tvårumslägenheter, vilket gör att det tar längre tid att få lägenhet. Enrumslägenheterna är svårare att hyra ut. I Tensta finns idag 14 enrumslägenheter, som är under renovering, och som successivt ska hyras ut igen.

Förbättringar för personer med funktionshinder

Planeringen av nya bostäder för funktionshindrade har pågått under året och pågår fortfarande. Under 2004 öppnades ett nytt gruppboende i Tensta med fem lägenheter. Gruppboendet är inrymt i en f.d. lägenhetsförskola som byggts om. I och med detta kunde ytterligare två personer få egen bostad. De övriga tre lägenheterna ersatte det nedlagda gruppboendet på Elinsborgsbacken 3.

Den ombyggnad av Flysta gruppboende med tillbyggnad av en lägenhet, som skulle vara klar årsskiftet 04/05, försenades, då byggfirman gick i konkurs. Inflyttningen har därför flyttats fram ett stycke in på 2005.

Gruppboendena i Solhem har successivt under året fyllts på med hyresgäster. Detta innebär att de åtta lägenheterna är tagna i bruk.

Alla de planerade byggprojekten med service-/satellitlägenheter och gruppboenden har försenats kortare eller längre tid. Detta innebär en stor påfrestning för verksamheten eftersom behovet av lägenheter inte blivit mindre, utan tvärtom tillkommer det nya, inflyttade personer som behöver anpassad bostad.

Stadsdelens egen dagliga verksamhet har under 2004 successivt utökat antalet platser. Uppdraget att tillskapa nya platser utifrån behov har kunnat uppfyllas och inneburit att nya verksamheter kommit i gång. Nya lokaler har förhyrts i Spånga för att kunna tillgodose behovet av fler, fristående aktiviteter. En utegrupp startades under hösten för att bereda personer med stort rörelsebehov möjlighet att få sysselsättning. Närheten till den dagliga verksamheten uppskattas av såväl arbetstagarna som deras anhöriga. Kostnaderna för den dagliga verksamheten har också blivit lägre, bland annat för att transporterna blivit billigare.

Personer med behov av personlig assistent, avlösare och ledsagare har kunnat erbjudas den insatsen. Det har dock varit vissa svårigheter att snabbt hitta lämpliga kontaktpersoner. Detta har till viss del berott på att det funnits en del speciella önskemål.

Utvärdering av nämndens handikapplan finns redovisad i bilaga.

De mest utsatta

Insatser för hemlösa, missbrukare och psykiskt funktionshindrade.

Missbrukarvården i Spånga - Tensta för personer över 18 år har bedrivits i samverkan med landstingets beroendevård, Beroendecentrum.

Stadsdelens öppna missbrukarvård, ALL-villan, har under året genomgått en utveckling mot att knyta ihop träningsboendet med öppenvårdsprogrammet. ALL-villan har ansvar för 30 lägenheter samt 5 lägenheter där klienterna bor två och två. ALL-villan har också erbjudit gruppverksamhet till barn till missbrukande föräldrar, Solrosen.

Personer med långvarigt missbruk och med psykiatriska problem har fått möjlighet till självständigt boende med varierat utbud av individriktade stödinsatser.

Arbetet med tränings- och försökslägenheter har under året varit omfattande. 98 personer har under året varit boendet i träningslägenhet eller försökslägenhet. 6 personer från ”dubbeldiagnos”-gruppen har kunnat beredas boende på Elinsborgsbacken med stöd från Boendestödet.

Klubbhus Lyktan drivs med personella resurser från missbrukarvården och socialpsykiatri i samverkan med andra intressenter. Deltagarna har deltagit i utvecklingen av den dagliga öppna verksamheten. Under året har ett brukarråd bildats. Brukarrådet har haft 4 möten under året. Önskemål om aktiviteter utanför Lyktan har tillgodosetts genom minigolf, grillning, utflykter. En fiskeresor till västkusten gjordes under sensommaren. Lyktan har i snitt haft 50 besökande per dag. Den dagliga sysselsättningen på Lyktan har starkt bidragit till att möjliggöra boende på hemmaplan.

Samverkan har skett med psykiatrins ungdomsteam i form av professionella nätverksmöten och gemensamma utbildningsdagar. Samarbetet kring de gemensamma klienter/patienter har underlättats och gett de unga hjälp och stöd.

Kontakt har tagits med RSMH och Spånga församling angående samarbete.

Stöd till anhöriga till psykiskt funktionshindrade

Stödet till anhöriga till psykiskt funktionshindrade har under året huvudsakligen skett på två sätt. Det har dels skett inom det nätverk som byggts upp kring den enskilde psykiskt funktionshindrade dels har barn och tonåringar till föräldrar med psykiska funktionshinder välkomnats att delta i den gruppverksamhet som Spånga psykiatriska öppenvårdsmottagning och Rinkeby stadsdelsförvaltning driver. Barn från 6 års ålder erbjuds att delta.

Rörligt team

Den socialpsykiatriska verksamheten har ett rörligt team/upsökare bestående av 2 personal. Deras arbete ska inriktas på att söka upp, informera och motivera till kontakter med rätt huvudman. De ska göra sig kända och förtrogna med olika instanser i samhället och samverka med psykiatrins mobila team.

Arbetet med barn och ungdomar

Arbetet med barn och ungdomar har präglats av avdelningens satsning på öppenvården inom främst ungdomsarbetet för att till lägre kostnader kunna genomföra en bättre vård. Denna process påbörjades under 2002 och har lett till att antalet vårddygn på § 12 -hem har minskat enligt nedan

<u>2002</u>	<u>2003</u>	<u>2004</u>
3599 vårddygn	1497 vårddygn	401 vårddygn

Verksamhetsområdet har haft två öppenvårdsprojekt till sin hjälp nämligen MST-projektet som är ett samverkansprojekt mellan järvastadsdelarna samt det egna projektet ”hemmaplan”. Placeringskostnaderna för barn under 13 år har dock inte haft samma positiva utveckling under 2004. Kostnaderna för föräldrar/barnplaceringar har varit höga under 2004 och har i flera fall varit föranledda av ett skyddsbehov. Planering har påbörjats under året för att söka nya vårdformer som kan leda till billigare vård till bibehållen vårdkvalitet. Stadsdelen deltar också i en projektansökan till kompetensfonden tillsammans med andra stadsdelar och socialtjänstförvaltningen. Projektet ska föra öppenvården och institutionsvården närmare varandra med syftet att förkorta vårdtiderna på institution.

Medarbetarna

Sjukfrånvaroutvecklingen

Sett över den senaste treårsperioden kan sägas att den tidigare årsvisa ökningen av sjukfrånvaron har vänt. 2002 var sjuktalet som högst, 12,5%. Under 2003 och 2004 är trenden klar att sjukfrånvaron minskar.

Från 2003 har förvaltningen avtal med ny företagshälsovårdsleverantör. Samtidigt med det nya avtalet arbetades ett internt handlingsprogram för att minska sjukfrånvaron fram. Under två år har fokus på åtgärder legat på rehabilitering. Detta som en följd av att ett stort antal personer i förvaltningen var långtidssjukskrivna och hade så varit under många år. Det är i huvudsak resultatet av dessa insatser, som nu lett fram till att sjuktalet inte längre ökar.

När det gäller de yrkesgrupper, som valts ut för särskild kommentar, noteras, att även där går utvecklingen i huvudsak åt rätt håll. För samtliga grupper, utom en, noteras en minskad sjukfrånvaro mellan 2003 och 2004. Siffrorna ser ut på följande sätt för respektive grupp.

	<u>2003</u>	<u>2004</u>
Barnskötare	15,6 %	16,6 %
Förskollärare	11,9 %	10,7 %
Undersköterska	11,8 %	9,6 %
Vårdbiträde	23,0 %	18,0 %

Generellt kan sägas, att en del av förändringen av siffrorna förklaras av naturlig avgång samt ökat antal beslut om sjukersättning tills vidare. Vid närmare genomgång av bakomliggande faktorer för grupperna inom den pedagogiska verksamheten är bedömningen, att arbetsmarknadssituationen för t.ex. förskollärare förändrats, och att det nu är lättare att rekrytera till den gruppen. Under året har förskollärartätheten inom förskolan ökat med 10 procentenheter. Detta påverkar naturligtvis arbetsfördelning och arbetsförhållanden.

När det gäller den stora minskningen för grupperna inom vården och omsorgen, måste man beakta det höga ingångssjuktalet, och att det där kan vara lättare att nå en stor minskning. Till en del bedöms skillnaden bero på de insatser som gjorts under året för berörda grupper, t.ex. aktiv rehabilitering och satsning på utbildning/kompetensutveckling, bl.a. genom utbudet hos Kompetensfonden.

Hälsobokslut bifogas i bilaga.

Arbetet med strategisk kompetensförsörjning

För att vara en bra arbetsgivare krävs att det finns intressanta arbetsuppgifter och en ändamålsenlig organisation, kompetenta chefer med ett modernt ledarskap, arbetsformer som ger medarbetarna delaktighet och medinflytande i det som sker, tar tillvara medarbetarnas kompetens och satsar på vidareutveckling av den. Genom bl.a. detta skapas en miljö, som står för hälsa, trivsel, arbetsglädje, och som leder till goda resultat.

Förvaltningen har under året varit mycket aktiv och gjort satsningar på chefs- och ledarskap, ökad delaktighet samt kompetensutveckling.

Av svaren på stadens medarbetarenkät stärks uppfattningen att förvaltningen har utvecklats som en bra arbetsgivare. På i stort sett alla påståenden har Spånga-Tensta en positivare bedömning jämfört med vad staden i sin helhet har. Speciellt intressant är, att en betydligt högre andel i Spånga-Tensta än i staden totalt

- är nöjd med sin nuvarande arbetssituation,
- tycker att arbetsförhållandena på arbetsplatsen blivit bättre de senaste 2-3 åren,
- anger att de inte funderat på att byta arbetsuppgifter/arbetsplats.

Under året har förvaltningen fortsatt arbetet med att förmedla en positiv och professionell bild av stadsdelen. Utgångspunkten är den marknadsföringsplan som utarbetades under 2003. Som en del av marknadsföringen satsades vidare på en nära samverkan med skolor och andra utbildningsanordnare för att bereda elever praktikmöjligheter. En del är samarbetet med Lärarhögskolan kring den verksamhetsförlagda delen av blivande lärares utbildning. Under året hade ett 80-tal studenter Spånga-Tensta som sitt partnerområde.

Individ- och familjeomsorgen har haft utbyte av idéer och erfarenheter med praktikanter från Socialhögskolan.

Inom verksamheterna för äldre- och funktionshindrade har ett aktivt samarbete med gymnasieskolans vårdprogram utvecklats.

Samtliga dessa aktiviteter/insatser syftar till att ge ett bra utbyte vad gäller verksamheternas kompetensförsörjning på två sätt. Det ena handlar om att på ett verksamhetsinriktat sätt få del av den nya kunskap som studenterna besitter genom vad som förmedlas på skolan. Det andra handlar om god marknadsföring av stadsdelen så att de studerande efter genomgången utbildning vill komma tillbaka och söka anställning i stadsdelen.

För att öka utbildningsgraden inom äldreomsorgen har under året 9 personer genomgått den grundläggande vårdutbildning som arrangerats av Kompetensfonden. Härutöver har 2 anställda inom avdelningen ansökt om grundutbildning, men antogs dock inte, eftersom deras kunskaper i svenska språket inte räckte till. Inom omsorgen om funktionshindrade har 12 anställda deltagit i stadens egen grundutbildning för vårdare.

Inom öppen hemtjänst pågår sedan ett par år ett projekt med att utveckla användandet av handdatorer. Från 2004 har Kompetensfonden gått in och finansierat en del, speciellt vad gäller utbildningsinsatser.

Öka medarbetarnas delaktighet och inflytande

Medarbetarnas delaktighet och inflytande bedöms ha ökat. Detta grundas på de beskrivningar och redovisningar som lämnas, när förvaltningsledningen varje vecka gör enhetsbesök för

verksamhetsuppföljning inom ramen för ILS, löpande kontakter och överläggningar med de fackliga företrädarna samt regelbundna träffar med samtliga arbetsledare i förvaltningen. Denna bild bekräftas också av den medarbetarenkät som under våren genomfördes av USK på uppdrag av PPA och Kompetensfonden för hela staden. I och med att beslut togs om denna enkät har förvaltningen inte genomfört någon egen medarbetarenkät för all personal.

Förvaltningen har en egen enkät, ”Navet”, som under året genomförts inom hela individ- och familjeomsorgen. Resultatet har sedan legat till grund för förbättringsåtgärder.

I USK-enkäten finns ett särskilt frågeområde, med nio frågor, som avser delaktighet och medinflytande. Det är mycket glädjande att kunna konstatera, att svaren för Spånga-Tensta på varje fråga har en större andel på den positiva sidan, jämfört med staden i sin helhet. Ytterligare ett frågeområde avser ledarskap och chefer. Här är det speciellt glädjande att Spånga-Tensta får högre siffror än staden i sin helhet, vad gäller förtroendet för närmaste chefen, d.v.s. det som är själva grunden/förutsättningen för att kunna utöva ledarskap. Det är dessutom fler i Spånga-Tensta som tycker att närmaste chefen är en bra ledare.

Kvarvarande personalöverskott

Antalet övertaliga personer som inte har någon reguljär placering (nettoövertaliga) har ökat från 13 till 14 personer. Däremot har antalet personer, som varit övertaliga under en del av 2004, varit betydligt högre som ett resultat av, i huvudsak, omstrukturering inom stadsdelens grundskoleorganisation. Under året avvecklades Kämpingeskolan, och Enbacksskolan tillfördes en högstadiesedel. Grunden för omstruktureringen var vikande elevunderlag. Förändringen medförde att 34 personer förhandlades som övertaliga enbart av denna orsak. Ett intensivt arbete har pågått för att finna nya placeringar, huvudsakligen inom andra skolor. Personalavdelningen har därför, tillsammans med bl.a. berörd skolledning, satsat en stor del av sina resurser på denna uppgift. Detta har givit till resultat att antalet nettoövertaliga vid utgången av 2004 minskat till totalt 14.

Bygga bostäder och utveckla Stockholm

Uppfyllelse av generella åtaganden

Inom inriktningsmålet har tre generella åtaganden formulerats. Alla tre bedöms ha uppfyllts. De insatser som har gjorts har varit tillräckliga för att nå måluppfyllelse. Bedömningarna har gjorts på grundval av en återkommande dialog som förs med de lokala företagsföreningarna. Projektet ”föreningsstädning” har utvecklats under året. Nedskräpningen har därigenom minskat betydligt jämfört med tidigare år.

Ett hållbart trafiksystem

Målet om ökad säkerhet för stadens cyklister och att fler ska vilja använda cykeln som fortskaffningsmedel har uppnåtts genom att ytskikten på drygt 10 000 kvm park/cykelväg har lagts om under året. Framkomligheten har förbättrats och därmed också säkerheten. 3/4 av underhållskostnaden på drygt 400 000 kr har belastat stadens tillgänglighetsprojekt.

Stadsdelens markskötsel avseende barmarksrenhållning, vinterväghållning och parkskötsel har i huvudsak utförts av den upphandlade driftentreprenören Stockholm entreprenad AB. Avsteg från detta är Järvafältet som drivits ekologiskt av upphandlade Hästa 4H lantbruk AB och lekparkerna m.m. som underhållits av Hantverkspoolen, som är en arbetsmarknadsenhet inom förvaltningen.

Projektet ”föreningsstädning”, som finansieras genom stadsdelsförnyelsen, har fortsatt under sitt tredje år, där olika lokala föreningar adopterar stadsområden i Tensta-Hjulsta. Utökad renhållning har också skett genom ett projekt, där personer med så kallad ”dubbeldiagnos” städade centrumnära områden i Tensta som en del i sin dagliga sysselsättning.

Förvaltningen har försökt skapa delaktighet och inflytande hos medborgarna genom återkommande dialog med boende, villaägarföreningar och företagare m.m. På så sätt har kommunens begränsade resurserna kunnat nyttjats till de åtgärder, som prioriterats högst alla aktörer i stadsdelen.

Förvaltningen har dessutom ordnat så att olika föreningar och sammansatta grupper städade hela stadsdelen under en begränsad tid på våren samt varit delaktig i projektet ”Städa Sverige”, där idrottsföreningar handplockar skräp kring trafiklederna i området.

Miljöbilar

Stadsdelen arbetar för att de nya målen för miljöbilar, med bl.a. olika åtgärder för att stimulera alternativa drivmedel, successivt ska uppfyllas. Stadsdelsförvaltningen har redan några miljövänliga tjänstebilar, som går på alternativa drivmedel, i sin verksamhet.

Stadsdelen avser fortsätta att vid nyinköp införskaffa miljövänliga bilar. Även när det gäller upphandling av fordon för gatu- och parkskötsel ställs krav på miljövänliga bilar.

Göra Stockholm till en ekologiskt hållbar storstad

Uppfyllelse av generella åtaganden

Av totalt 16 generella åtaganden är det tolv, d.v.s. 75 % som bedöms uppfyllas. Det som inte bedöms uppfyllas jämfört med Tertial 2 är åtagandet om miljökonsekvensanalys av alla ärenden inför nämndbeslut. Det har inte kunnat uppfyllas, eftersom det är tämligen svårt att i tid granska varje ärende. Ibland är dessutom svårighetsgraden av den karaktären, att kompetens saknas för att göra en adekvat miljökonsekvensanalys.

Miljömiljarden

Stadsdelen har ansökt om medel från Miljömiljarden. Ansökan gjordes i samarbete med Rinkeby stadsdelsförvaltning, stiftelsen Håll Sverige Rent, Familjebostäder, Svenska Bostäder och Wihlborgs fastigheter. Ansökan avslogs.

Agenda 21

Agenda 21-arbetet i stadsdelen samordnas genom avdelningen för integration och utveckling. Stadsdelens miljö- och Agenda 21- arbete bedrivs verksamhetsövergripande genom en handlingsplan, som antogs av stadsdelsnämnden i maj 2004. I handlingsplanen finns det sex generella åtaganden, som alla utom ett har uppfyllts. Åtagandet om miljökonsekvensanalys av alla ärenden inför nämndbeslut har inte kunnat uppfyllas, eftersom det är tämligen svårt att i tid granska varje ärende. Ibland är dessutom svårighetsgraden av den karaktären, att kompetens saknas för att göra en adekvat miljökonsekvensanalys. Stadsdelens miljöarbete utgår från stadens miljöprogram.

I övrigt har miljö- och Agenda 21- arbetet fortlöpt i enlighet med vad som planerades. Stadsdelen fortsätter sitt arbete med att ha en ren, välskött och attraktiv stadsdel. Kampanjen

”Södra Järva rent och snyggt” pågick som planerat. Huvuddelen av arbetet med kampanjen är att sprida kännedom om nedskräpningsproblematiken och nedskräpningens konsekvenser. Syftet är också att skapa motivation bland de boende, skolorna och näringslivet för att motverka nedskräpningen i området och erbjuda verktyg för detta. Målet är att öka kunskap och engagemang i miljöfrågor och hållbar utveckling hos i första hand förskolor och skolor, föreningar, företagare, bostadsföretag och enskilda boende. Ökade kunskaper och ett ökat engagemang bland boende och anställda i området förväntas också ge effekter på leverantörer, kunder och andra som vistas i området. Under kampanjen informerades boende om miljöåtgärder och renhållningskampanjer via offentliga möten, affischer, flygblad, närradio, Öppna kanalen och andra media.

I samma syfte, som redovisats ovan, fortsatte projektet ”föreningsstädning” i Tensta. Det handlar om ideella föreningar i området som ”adopterar” ett städ område och sköter städningen två gånger per månad mot en ersättning på 1 000 kr per städtillfälle. Städningen utfördes under tiden maj-oktober. Eftersom resultatet varit över förväntan finns planer på att fortsätta verksamheten även 2005.

Föreningar i Spånga-Tensta engagerades även i den årliga ”vårstädardagen” i maj 2004.

Nämndens interna miljöarbete

Miljöundervisningen vid stadsdelens fältskola, Eggeby Gårds Fältskola, fortsatte under året. Undervisningen bedrivs också utifrån ett integrationsperspektiv. Vid varje skola finns utsedda miljöombud, som samordnar arbetet med miljöfrågorna. Förvaltningen haft regelbundna möten med ombuden. Vid parkleken Erikslund och kvartersgården Spånga By arbetar man med miljöfrågor i form av miljödag, kompostering, kretsloppsarbete och städdagar.

Regelbundna möten har ägt rum med fastighetsägare/förvaltare och renhållningsentreprenören i området. Mötena handlade om att informera varandra om pågående eller påtänkta miljöåtgärder samt att planera gemensamma miljökampanjer.

I samarbete med gatu- och fastighetskontoret har förvaltningen beställt kärl för källsortering till alla de förskolor i Spånga-Tensta, vars lokaler ägs av kontoret. Regelbundna möten har hållits med stadsdelens renhållningsentreprenör, då utemiljö- och renhållningsfrågor har diskuterats.

Under Tensta Marknad anordnade förvaltningen en kampanj, där boende och besökande informerades om energibesparingsmetoder. Tävlingar anordnades och informationsmaterial och lågenergilampor delades ut. Energirådgivning lämnades av miljö- och hälsoskyddsförvaltningen och förvaltningen (Agenda 21-handläggaren och konsumentrådgivaren). Kampanjen genomfördes i samarbete med miljö- och hälsoskyddsförvaltningen samt Svenska Bostäder AB. Stadsdelen har också ändrat en del av sina rutiner i syfte att minska mängden papper.

Bryta segregationen och fördjupa demokratin

Uppfyllelse av generella åtaganden

Fyra av de sex åtagandena bedöms ha uppfyllts helt, de återstående två till stor del.

Ökad integration

I Spånga-Tensta är integration inte en fråga som betraktas isolerat. I förvaltningens olika verksamheter bedrivs dagligen ett omfattande arbete för att skapa allt bättre förutsättningar för barn, unga och vuxna att kunna inta sin plats i samhället. Integration ingår därför i verksamheternas arbetsplaner. Det finns också kontinuerlig diskussion på olika nivåer i stadsdelsförvaltningen och i dialog med boende och andra verksamma i stadsdelen om hur man gemensamt kan fördjupa arbetet för ökad integration och mindre utanförskap.

En gång i månaden i direkt anslutning till nämndmöten har alla boende och verksamma möjlighet att i direkt dialog med stadsdelsnämnden delta med sina frågeställningar och synpunkter på utvecklingen.

Arbetet med Tensta Bo 2006 omfattar såväl fysiskt byggande som en presentation av stadsdelens näringsliv. Arbetet är också ett lyft för kulturen som utvecklingsmotor i stadsdelen. Det är ett sätt att försöka bryta boendesegregationen och öka stadsdelens attraktivitet.

Ökad förvärvsfrekvens för långtidsarbetslösa

Arbetet med långtidsarbetslösa med försörjningsstöd har skett i en tät samverkan mellan avdelningens verksamhet Jobbaktiv och Lunda Nova Näringslivscenter, i vilket även Spånga-Tensta arbetsförmedling ingår. Stadsdelen har tillsammans med övriga järvastadsdelar deltagit i ett projekt, som syftat till att med hjälp av en konsultläkare hjälpa långtidssjukskrivna till inträde på arbetsmarknaden.

Genom Lunda Nova Näringslivscenter har stadsdelsförvaltningen etablerat ett mycket gott och nära samarbete med det lokala näringslivet. Näringslivscentret är en plattform för samverkan inte bara med lokala företag utan också med arbetsförmedlingen och andra enheter inom stadsdelen/Stockholms stad. I näringslivsrådet, som är det forum där politiker, tjänstemän och stadsdelens tre företagsgrupper ingår, diskuteras strategiska näringslivs- och sysselsättningsfrågor. Näringslivsrådet är ett viktigt instrument för att tillvarata de lokala företagens behov och önskemål där företagarepresentanter har direktkontakt med stadsdelen. Fördelningen av tillgängligheten och informationen till de lokala företagen har en omfattande satsning gjorts på marknadsföring via hemsida och nyhetsblad. Det i kombination med en rad aktiviteter som seminarier och mässor har skapat ytterligare alternativ för kommunikation i olika frågor som rör det lokala företagandet.

Även det lokala samarbetet med arbetsförmedlingen har inneburit att företagens önskemål har kunnat kanaliseras in i stadsdelen och därmed kunnat beaktas vid beslut som rör lokalt företagande.

Minskat behov av ekonomiskt bistånd

Antalet bidragstagare har, räknat i tolv månaders genomsnitt, ökat från 1 551 under 2003 till 1 702 under 2004. I förhållande till halveringsmålet innebär detta en ökning från 52,9 % 2003 till 58,1% 2004. Motsvarande siffror för staden är 62,6% respektive 66,5%. Det viktigaste skälet till denna förändring är den fortsatt svaga arbetsmarknaden. Arbetet med långtidsarbetslösa med försörjningsstöd har skett i en tät samverkan mellan avdelningens verksamhet Jobbaktiv (se nedan) och Lunda Nova näringslivscenter, i vilket även Spånga-Tensta arbetsförmedling ingår (se avsnittet om Lunda Nova under rubriken Ökad integration ovan).

Jobbaktiv

Under 2004 har 549 personer varit anmälda till Jobbaktiv, varav 313 personer har kunnat avskrivas och därmed också i stor utsträckning från försörjningsstöd. Av de avskrivna har 31 personer fått heltidsarbete och 22 personer deltidsarbete. 17 personer, som fått deltidsarbete kvarstår som inskrivna, främst p.g.a. att de inte har kunnat försörja sig på deltidsarbete. 49 personer är avskrivna till studier, varav 15 till studier utan rekryteringsbidrag. 71 anmälda personer kom aldrig till gruppinformation och blev aldrig inskrivna. 123 personer har avskrivits p.g.a. att kontakten avbrutits av okänd anledning.

Totalt har 244 personer boende i Spånga- Tensta beviljats rekryteringsbidrag genom studie- och yrkesvägledaren. Av dessa har 122 personer uppburet försörjningsstöd under 2004.

Medborgarnas delaktighet

Stadsdelsförvaltningen har under åren aktivt sökt efter nya arbetssätt för att fördjupa och utveckla medborgarnas möjligheter till delaktighet och inflytande i de demokratiska processerna.

Olika metoder har prövats – sökkonferenser, framtidsverkstäder och olika dialogformer med föreningar, verksamma och boende. Från detta utvecklingsarbete har en arbetsmetod vuxit fram. Förvaltningen inbjuder stadsdelens föreningar, boende och verksamma till konkret samverkan och utvecklingsarbete i olika öppna processer såsom öppna möten inom ramen för det brotts- och drogförebyggande arbetet, öppna möten för samverkan kring utvecklingsfrågor samt stadsdelsförnyelse, öppna förmöten inför nämndens sammanträden samt andra sätt att föra dialog med medborgarna kring allmänna och enskilda frågor.

Stadsdelnämnden har fortsatt att vidga ramarna för beslutsprocessen. En ideell förening, Spånga- Tensta kulturkommitté, har sedan flera år delegation för att fördela ekonomiskt bidrag till stadsdelens vuxenkultur. Förvaltningen har även haft i uppdrag att ge administrativt stöd till olika externa verksamheter – till exempel Tensta Marknad, Kvinnocentrum, Tensta Kvinnojour och Livstycket.

Inom verksamheterna för äldre och funktionshindrade ges såväl brukarna som deras anhöriga möjlighet att påverka genom dialog med förvaltningen. Genom de lokala handikapp- och pensionärsråden finns möjlighet för medborgarna att genom representanter påverka förvaltningens arbete inom dessa områden samt även att påverka förtroendemännen.

Medborgarkontoret

Medborgarkontorets verksamhet är viktig i dialogen med medborgarna och medborgarnas delaktighet. Under 2004 har medborgarkontoret bedrivit en omfattande verksamhet. Sammanlagt hade kontoret nära 110 000 besök. Antalet ärenden var ca 83 000.

Medborgarkontoret i Spånga-Tensta är ett offentligt servicekontor, där medborgarna erbjuds information och tillhandahålls vissa tjänster i kommunala, landstingskommunala och statliga frågor. Målet för kontorets verksamhet är en utveckling av medborgarnas språkkunskaper, uppdaterad vuxenkompetens och beredskap att möta och lösa livets praktiska angelägenheter. Detta syftar även till att öka förvärvsfrekvensen. Medborgarkontoret fyller en viktig funktion genom spridandet av korrekt information om medborgarnas rättigheter och skyldigheter. Arbetssättet är att utifrån medborgarnas egna frågor pedagogiskt redogöra för olika

handlingsalternativ. Det hjälper till att öka känslan av kontroll över ens eget liv och höjer graden av demokratisk delaktighet.

Alla boende och verksamma i Spånga-Tensta har på medborgarkontorets öppna mottagning tillgång till de tjänster som tillhandahålls av samhällsväglare, konsumentväglare samt av handläggare från försäkringskassan och arbetsförmedlingen. Genom samlokaliseringen kan besökarna erbjudas ett bredare serviceutbud och en mer heltäckande bild av samhällsstrukturen. De tre samverkande myndigheterna, stadsdelsförvaltningen, försäkringskassan och arbetsförmedlingen har regelbundna träffar. En chefsgrupp, Arbetsgruppen för utveckling av offentlig service, träffas två gånger per termin och en samarbetsgrupp för medarbetarna träffas en till två gånger per termin för att diskutera och planlägga det dagliga praktiska samarbetet.

Olika aktörer har sett medborgarkontoret som en naturlig och värdefull plats att möta sina målgrupper på. Konsumentverket, Folkvandvården, Skatteverket, valnämnden, Färdtjänsten, bostadsförmedlingen och Centrala studiestödsnämnden samt idrottsförvaltningens projekt om kostråd är några exempel på detta.

En ytterligare målgrupp är de offentliga verksamheter, som medborgarkontoret avlastar och som via kontoret når sina respektive kunder/klienter. Detta har också en positiv inverkan på kontoret, då verksamheten breddas av att allt fler delar av samhället representeras i lokalen.

Under året har medborgarkontoret haft en stor satsning, nämligen genomförandet av den demokratisatsning inför europaparlamentsvalet som initierades av regeringen. Förvaltningen/medborgarkontoret fick ett bidrag som möjliggjorde en omfattande insats för boende främst i Tensta-Hjulsta. Arbetet påbörjades i februari och avslutades under juli månad. Förvaltningen är mycket nöjd med resultatet av det arbete som lades ned.

Det lokala kultur- och föreningslivets förutsättningar att utvecklas

Stadsdelsnämnden betonar i verksamhetsplan m.m. hur viktigt det är med föreningslivet och kultur som mötesarena för stadsdelens utveckling. Förvaltningen bistår med administrativt stöd till föreningar och lokala kulturaktörer. Förvaltningen strävar efter att anlita lokala kulturaktörer i alla arrangemang som anordnas i stadsdelen. Det är ett sätt att stödja dem samt att utveckla stadsdelen som en kulturmötesplats. Stadsdelsförvaltningen har i samma syfte samarbete med grannstadsdelarna i Järva.

Stadsdelsnämnden gav 2004 bidrag till kulturlivet genom bidrag till Tensta Konsthall och till Spånga-Tensta kulturkommitté för vidare fördelning till lokala kulturarrangemang. Spånga Föreningsråd, som är en sammanslutning av olika lokala föreningar, fick också bidrag. Rådet ger bl.a. undervisning till föreningar i föreningskunskap och ger råd vid bildandet av nya föreningar.

Konsumentvägledning

Konsumentvägledningens huvuduppgift är att ge enskilda konsumenter och näringsidkare råd angående rättigheter och skyldigheter i konsumenträttsliga ärenden. Det kan vara rådgivning när en tvist uppstått, medling mellan konsumenter och näringsidkare eller att formulera skrivelser till Allmänna reklamationsnämnden. Uppgifterna omfattar också att efter överenskommelse informera om konsumenträtt i skolor och olika organisationer, att informera och uppdatera medarbetare vid medborgarkontoret om gällande lagar och regler samt att vid behov samarbeta med andra interna eller externa aktörer för att sprida information om konsumentfrågor.

Personalen består av en heltidsanställd specialist, en konsumentsekreterare med juristbakgrund. Enklare konsumentfrågor hanteras av medborgarkontorets övriga personal. Organisatoriskt hör konsumentsekreteraren till medborgarkontoret.

Under året har konsumentvägledningen vid Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning hanterat 3 942 ärenden. Av dessa har 33 tvister avgjorts i Allmänna reklamationsnämnden. Den mesta rådgivningen sker per telefon och e-post, men personliga besök är också vanliga.

Det är inte ovanligt att enskilda konsumenter drabbas av onödiga betalningsanmärkningar p.g.a. okunskap om hur man går tillväga vid reklamation av en vara eller tjänst. Till de oftast förekommande ärendena hör sålunda reklamationer av olika slag. De flesta frågorna rör reklamation av bilköp och reparationer hos bilverkstäder, elavtal, bredbandstjänster, hantverkstjänster och felaktiga fakturor. Många frågor rör även boendes rättigheter och skyldigheter, t.ex. hyrestvister av olika slag .

Konsumenter vänder sig till konsumentvägledningen med sina frågor oavsett bakgrund och var i stadsdelen de bor. Det kan även vara intressant att notera, att allt fler lokala småföretagare vänder sig till konsumentvägledaren för att få råd i konsumenträttsliga ärenden. Denna kontakt underlättas säkerligen, då det finns en länk till konsumentvägledaren och dennes tjänster på Lunda Novas hemsida.

Ett sätt att arbeta förebyggande med konsumentfrågorna är att vara ute och informera i skolor och i olika organisationer. Under året har bland annat Kvinnocentrum, Livstycket, öppna förskolor och elever i årskurs 9 blivit informerade.

Övriga medarbetare vid medborgarkontoret har fått en genomgång av bestämmelserna i Sekretesslagen. Konsumentfrågor redovisas regelbundet på enhetens veckomöten.

Under Tensta marknad har konsumentvägledningen tillsammans med energirådgivningen i Stockhoms stad ansvarat för en utställning med energitema. Medverkade gjorde även Svenska Bostäder AB och stadsdelens Agenda 21 samordnare. Till utställningen hörde även en tipsrunda där drygt 300 personer deltog. Många boende hade frågor och idéer om hur man kan spara energi.

Stadsdelsförnyelsen

Tankar om ett utvecklingsprogram för Spånga-Tensta har legat till grund för stadsdelsförnyelsen, d.v.s. ett helhetstänkande om vad som är bra för hela stadsdelen. Framtidsvisioner har arbetas fram under året tillsammans boende och med de övriga järvastadsdelarna Kista och Rinkeby. Visionerna kommer att presenteras för respektive stadsdelsnämnd under 2005. En framtidsverkstad hölls 4 maj med ett hundratal boende och tjänstemän samt andra engagerade i Järvastadsdelarna.

Under året har Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutat om projekt för sammanlagt 16 Mkr. Ett flertal beslut kom i slutet av året, varför endast ca 1,7 Mkr har bokförts fram till den 17 december. Besluten har föregåtts av arbetsgruppers (ca 25 st.) framtagande av förslag, områdesgrupper (4 st.) som granskat förslagen och varit behjälpliga med goda råd för att uppfylla direktiven. Öppna möten har hållits för "Utvecklingsprogram för Spånga-Tensta" (9 st. totalt) med 40-100 personer närvarande varje gång. Totalt har uppskattningsvis närmare ca

tusen människor varit engagerade i olika sammanhang i arbetet. Delaktigheten från boende och andra aktörer i stadsdelen kan därmed anses god.

Många av de beslutade projekten har varit barn- och ungdomsprojekt (genom Verdandi, Spånga Blåbandsförening, stadsdelsförvaltningens ungdomshus, skolor i stadsdelen, idrottsföreningar, somaliska och syrianska föreningar, Järva Folkets Park och Spånga Folkan). Andra projekt har rört specifikt kvinnor, äldre och föräldrar. Beslut har också fattats om arbetsmarknadsprojekt liksom integrationsprojekt, som avsett utveckling av svenska språket och att skapa nätverk.

De öppna mötena har ofta haft extern information/diskussion om frågor som rör stadsdelen. Informatörer, som deltagit, har varit från polisen, NTF, stadsbyggnadskontoret, de kommunala bolagen etc. Syftet har varit att diskutera vad som är viktigt för hela stadsdelen och därigenom underlätta ställningstagande till varje enskilt projektförslag.

Måluppfyllelsen av verksamhetsplanen för året har varit god. Projekten som nu genomförs har en bred förankring i vad som kan vara bra för hela stadsdelen. Majoriteten av projekten avser i första hand Tensta. Ett biografprojekt med storbildsTV i Spånga Folkan för ca 1,7 Mkr avser att befärma möten mellan människor från Spånga och Tensta.

Framöver kommer att satsas på att Spånga än mer ska delta i arbetet med stadsdelsförnyelsen och att få med fler ungdomar i hela stadsdelen. En utvärdering har gjorts av en fristående konsult av Kvinnocentrum och av Kvinnojouren vilket visat att deras insatser varit goda och behövs i stadsdelen men samtidigt att de behöver mer stöd i att utveckla sina respektive projekt.

De kommunala bolagens satsning under året uppgick till 21 632 000 kronor. Nedan följer en uppräknig av projekten.

Svenska Bostäder

- Tensta-Hjulsta rent och snyggt, föreningsstädning (200 Tkr)
- Den lokala organisationen har förstärkts med gruppledare för att bl.a. förbättra kontakterna med hyresgästerna och bättre kunna ta hand om störande hyresgäster (800 Tkr)
- Renhållning med väktare nattetid (200 Tkr)
- Tensta marknad 2004 (50 Tkr).

Familjebostäder

- Gårdsupprustning, Faringeplan, ny tvättstuga, parkering och förnyad växtlighet (9 100 tkr inkl moms). Projektet fortsätter 2005.
- Gårdsupprustning, Glömmingegränd, kv Hämringe (10 500 Tkr inkl moms)
- Tensta-Hjulsta rent och snyggt, föreningsstädning (150 Tkr).

CentrumKompaniet

- Hyresrabatt, Tensta konsthall (250 Tkr)
- Centrumledning, utveckling av (300 Tkr)
- Tensta marknad 2004 (30 Tkr)
- Tensta-Hjulsta rent och snyggt, föreningsstädning (52 Tkr), tillsammans med Stockholm Entreprenad.

Ta ansvar för ekonomin

Uppfyllelse av generella åtaganden

Åtagandena har uppfyllts, vilket visar att insatserna varit tillräckliga inom anslag 1. Inom anslag 2 har budgeten för försörjningsstöd överskridits trots hårt arbete vid Lunda Nova och stadsdelens försörjningsstödsenheter för att öka antalet personer som kommer ut i arbete. Detta har emellertid inte lyckats i tillräckligt stor omfattning. Antalet personer med försörjningsstöd har ökat med 9,7% jämfört med 2003.

Ekonomiskt utfall

Utfall jämfört med justerad budget

Under året har stadsdelens budgetram justerats av kommunstyrelsen dels i samband med avstämning av verksamhetsprogrammet för 2004 och dels i de två tertialrapporterna och dels i ett justeringsärende i januari 2005. Budgetförändringarna framgår av bilaga 1:26. Nedan redovisas det ekonomiska utfallet per verksamhetsområde.

Anslag/ Verksamhetsområde	Budget 2004			Bokslut 2004			Avvikelse		
	Kostnad	Intäkt	Netto	Kostnad	Intäkt	Netto	Kostnad	Intäkt	Netto
Anslag 1									
Nämnd- och förvaltningsadm	-40,5	1,4	-39,1	-36,7	2,8	-33,9	3,8	1,4	5,2
Individ- och familjeomsorg	-120,3	8,6	-111,7	-124,6	14,4	-110,2	-4,3	5,8	1,5
Fysisk verksamhet	-18,7	0,9	-17,8	-21,4	1,9	-19,5	-2,7	1,0	-1,7
Förskoleverksamhet	-212,8	11,7	-201,1	-214,1	14,1	-200,0	-1,3	2,4	1,1
Skolbarnsomsorg	-49,3	7,4	-41,9	-51,7	7,9	-43,8	-2,4	0,5	-1,9
Utbildning	-338,2	12,7	-325,5	-347,9	16,3	-331,6	-9,7	3,6	-6,1
Barn i behov av särskilt stöd	-60,9	0,7	-60,2	-63,1	1,3	-61,8	-2,2	0,6	-1,6
Äldreomsorg	-174,0	25,2	-148,8	-177,2	27,0	-150,2	-3,2	1,8	-1,4
Omsorg om funktionshindrade	-123,5	17,2	-106,3	-123,3	20,5	-102,8	0,2	3,3	3,5
Fritid och kultur	-20,0	0,4	-19,6	-19,9	0,7	-19,2	0,1	0,3	0,4
Övrig verksamhet	-9,9	9,9	0,0	-7,5	7,5	0,0	2,4	-2,4	0,0
Summa anslag 1	-1 168,1	96,1	-1 072,0	-1 187,4	114,4	-1 073,0	-19,3	18,3	-1,0
Att ombudgetera									
Utrustningsanslag förskolan Slånbacken 8									-0,2
Stimulansbidrag förskolan Solhemsängarna									-0,8
Summa anslag 1 efter ombudgeteringar									-2,0
Överföring av resultatenheternas nettoöverskott till 2004									5,5
Summa anslag 1 efter ombudgetering och resultatöverföring									3,5
Anslag 2									
Arbetsmarknadsåtgärder	-13,4	9,7	-3,7	-11,9	9,0	-2,9	1,5	-0,7	0,8
Socialbidrag/försörjningsstöd	-112,3	2,2	-110,1	-136,0	1,6	-134,4	-23,7	-0,6	-24,3
Summa anslag 2	-125,7	11,9	-113,8	-147,9	10,6	-137,3	-22,2	-1,3	-23,5
Summa Spånga-Tensta samtliga anslag efter ombudgeteringar och överföring av resultatenheternas nettoöverskott									-20,0

I budgeten för 2004 fanns buffertar avsatta för att täcka upp äldreomsorg (6mkr) och omsorgen om funktionshindrade (4mkr). Ytterligare 5,6mkr fanns avsatta under stadsdelsdirektören för att fördelas under året i enlighet med stadsdelsnämndens beslut. Bokslutet för anslag 1 blev ett underskott om 2 Mkr efter ombudgetering av ej förbrukade stimulansbidrag. Resultatenheterna hade sammanlagt 10,3 Mkr i sina resultatfonder från

föregående år. Netto disponerades 5,5 Mkr av detta överskott och efter resultatöverföringar blev bokslutet för anslag 1 ett överskott på 3,5 Mkr.

För anslag 2 redovisas ett underskott på 23,5 Mkr. Nettokostnaden för socialbidraget har fortsatt att öka under året. Det genomsnittliga antalet vuxna bidragstagare under 2004 varit 58,1 % av antalet bidragstagare 1999. (Bilaga 1:8). Det är en större minskning än för staden som helhet, där motsvarande siffra är 66,4 %. Minskningen beror på att bidragstagare i Spånga-Tensta i större utsträckning fått arbete och därmed klarat sin egen försörjning under denna femårsperiod. Under 2004 har antalet bidragstagare ökat med 9,7% jämfört med 2003 och kostnadsökningen under motsvarande period var 13,6%.

Belopp Mkr	Bok 2001	Bok 2002	Bok 2003	Bok 2004
Nettokostnad utbetalt socialbidrag	111,3	106,1	103,2	117,3

Tertialrapporter och bokslut

Årets prognoser i kvartalsrapporterna redovisas nedan. Avvikelsen är efter utbyggnadsmedel och ombudgeteringar men *före* resultatöverföringar.

Belopp Mkr	T1	T2	Bokslut
Anslag 1	-5,8	-5,5	-2,0
Anslag 2	-25,0	-25,0	-23,5

Efter utbyggnadsmedel/ombudgeteringar samt omfördelad buffert och *före* resultatenheternas resultatöverföringar fördelar sig prognoser och bokslut per verksamhetsområde inom anslag 1 enligt följande.

Belopp Mkr	T1	T2	Bokslut
Administration	+ 0,4	+ 0,9	+ 5,2
Individ- och familj	+ 0,0	- 1,5	+ 1,5
Fysisk verksamhet	0	0	-1,7
Förskola	- 4,8	- 0,5	+ 0,1
Skolbarnsomsorg	0	- 1,0	- 1,9
Skola	- 0,9	- 3,0	- 6,1
Barn i behov av stöd	0	- 0,8	- 1,6
Äldreomsorg	0	-1,4	-1,4
Funktionshinder	- 0,1	+ 2,1	+ 3,5
Fritid och kultur	- 0,4	- 0,3	+ 0,4
Summa Anslag 1	- 5,8	- 5,5	- 2,0

Efter utbyggnadsmedel och ombudgetering av ej förbrukade stimulansbidrag samt *efter* resultatenheternas resultatöverföringar fördelar sig prognoser och bokslut per anslag enligt följande.

Belopp Mkr	T1	T2	Bok
Anslag 1	+1,5	+ 4,7	+ 3,5
Anslag 2	- 25,0	- 25,0	- 23,5

Bokslutet för anslag 1, före resultatöverföringar, blev något bättre än prognostiserat. Inom administrationen har resurser omfördelats till förmån för fysisk verksamhet. Kostnaderna för individ- och familjeomsorg blev lägre än beräknat, då vårdkostnaderna för barn och unga

rymtes inom budgeterade medel. Underskotten för skola/skolbarnsomsorg ökade, medan kostnaderna för funktionshindrade blev något lägre. I sin helhet bedöms de prognoser som gjorts under året som tillförlitliga.

Faktisk kostnads- och intäktsutveckling

Jämfört med 2003 har nettokostnaderna inom anslag 1 och 2 fördelats enligt följande.

Anslag 1 (Mkr)	Bok 2004	Bok 2003	Förändring	%
Administration	33,9	38,9	-5,0	-14,7%
Individ- och familjeomsorg	110,2	104,4	5,8	5,3%
Fysisk verksamhet	19,5	12,3	7,2	36,9%
Förskoleverksamhet	200,0	186,8	13,2	6,6%
Skolbarnsomsorg	43,8	43,2	0,6	1,4%
Skola	331,6	329,2	2,4	0,7%
Barn i behov av särskilt stöd	61,8	64,0	-2,2	-3,6%
Äldreomsorg	150,2	143,5	6,7	4,5%
Funktionshindrade	102,8	89,0	13,8	13,4%
Kultur- och föreningsverksamhet	19,2	18,3	0,9	4,7%
Summa Anslag 1	1 073,0	1 029,6	43,4	4,2%

Den största kostnadsökningen återfinns inom den fysiska verksamheten. Det är underhåll av gatur och torg som kostat betydligt mer. Den upphandling som genomfördes i oktober 2003 innebar betydligt ökade kostnader.

Av nettokostnadsökningen inom förskolan beräknas kostnaderna för höjda löner (beräknade med helårseffekt av löneökningarna 2003 och 2004) till 6,8 Mkr, resultatfondsdispositionerna uppgår till 5,8 Mkr.

Kostnaderna för skolbarnsomsorg har ökat något. När hänsyn tagits till löneökningarna som kostade 1,8 Mkr, är det en minskning av verksamheten med 3 %.

För skolan kostade löneökningarna 7,1 Mkr. I övrigt har kostnaderna minskat för detta verksamhetsområde. En skola lades ner hösten 2004.

Inom äldreomsorgen beräknas helårskostnaden (helårseffekten 2003 och 2004) för höjda löner till 2,5 Mkr. Resterande ökning var framförallt inom hemvård vid servicehus och ordinärt boende.

De ökade kostnaderna för funktionshindrade beror till stor del på de nya gruppboendena vid Björingeplan och Solhem.

Löneökningar

När det gäller skolan beräknas de reella löneökningarna för 2004 till ca 2,6 % från 1 april. Helårskostnaden, inklusive helårseffekten av löneökningarna 2003, blev 3%. Eftersom den pengehöjning som gick ut till enheterna var 2 %, har skolorna inte erhållit full kostnadstäckning för löneökningarna.

Löneökningar inom förskoleverksamheten beräknas till 4,7 % och helårskostnaden för ökningen inklusive helårseffekten av löneökningarna 2003 beräknas till 4,3 %, vilket inte riktigt täcks av schablonhöjningen 4 %.

Även för skolbarnsomsorgen beräknas löneökningen till 4,7 % och helårskostnaden för löneökningarna till 4,3 %.

För äldre- och handikappomsorg blev resultatet av lönerörelsen en genomsnittlig höjning om 2,1%, vilket motsvaras av helårskostnaden 2,8 %, inklusive helårseffekten av löneökningarna 2003.

Effekt av löneöversynen

Det genomsnittliga utfallet av löneöversynen fr.o.m. den 1 april var 3,23 % och ser ut på följande sätt.

Facklig organisation	Antal pers.	Utfall 2003%	Antal pers.	Utfall 2004 %
Vårdförbundet	18	6,24	33	2,33
Akademikeralliansen	22	5,83	33	3,01
Skolledarna	13	4,68	11	3,21
Läraryrket	507	4,39	557	3,06
Lärarnas Riksförbund	137	3,92	147	2,75
SSR	98	3,67	102	2,14
SKTF	133	3,41	126	2,66
Oorganiserade	214	3,19	229	2,84
Kommunal	687	3,41	761	3,87

Löneöversynen har utgått från gällande avtal, eventuella prioriterade grupper och den enskilde medarbetarens prestation enligt fastlagda kriterier i förvaltningens lönepolitik. Kriterierna har koppling till samtliga verksamheters måluppfyllelse och nyckeltal.

Omstruktureringskostnader personal

Stadsdelen har under året haft tre personer som varit övertaliga i samband med centralt beslutade omorganisationer. För dessa personer har omstruktureringsmedel med 200 Tkr erhållits.

Omstruktureringskostnader lokaler

För omstrukturering av lokaler har stadsdelen erhållit medel. Omstruktureringen har genomförts och medlen har förbrukats under 2004. Se bilaga 1.14.

Stimulansbidrag för utbyggnad av LSS-boenden (bilaga 1:11)

Under året har stimulansbidrag erhållits med sammanlagt 3 Mkr för nedanstående poster.

- LSS-boende vid Björingeplan med 5 platser.
- Projektering, särkostnader och utrustning av ytterligare en plats vid LSS-boendet i Flysta.

Stimulansbidrag för utbyggnad inom förskola (bil 1.12)

Under året har sammanlagt 2,9 Mkr erhållits i stimulansbidrag fördelat enligt följande.

- 0,8 Mkr till förskolan Slånbacken 8
- 1,7 Mkr till förskolan Salagatan
- 0,4 Mkr utrustningsanslag till förskolan Johannelundsvägen, ombudgeterat från 2004.

Av dessa stimulansbidrag kvarstår 0,2 Mkr för Slånbacken och 0,8 Mkr för Salagatan. Stadsdelsnämnden föreslås hemställa om att få dessa 1 Mkr ombudgerade till 2005 eftersom kostnaderna kommer då.

Ombudgering

I bilaga 1:7 redovisas vilka medel som nämnden föreslås begära ombudgerade till 2004. Det gäller två olika projekt, där erhållna tilläggsanslag ännu ej hunnit förbrukas.

Resultatenheter

Resultatenheterna hade sammanlagt ett överskott om 10,3 Mkr med sig i resultatfonden från föregående år.

Enligt gällande regler för resultatöverföring skall 100 % av över- respektive underskott föras över till nästkommande år. En begränsning finns dock, det sammanlagda över-/underskottet i resultatfonden får vara högsta 5 % av årets budget. De enheter som förde med sig ett underskott till 2004 måste åtgärda detta underskott under 2004. Förutsättningen för resultatöverföringen är att över-/underskottet är ett resultat av eget handlande och att åtagandena har uppfyllts.

För resultatenheterna (inklusive intraprenaderna) inom stadsdelsnämnden Spånga-Tensta förs ett sammanlagt nettoöverskott om 4,8 Mkr över till 2005. Detta innebär att resultatfondens överskott som var 10,3 Mkr i bokslut 2003 har minskat med 5,5 Mkr.

Resultatenheternas sammanlagda resultat för 2004, som i detta ärende begärs överfört är följande.

<u>Enheter</u>	<u>Resultat fr -03</u>	<u>Resultat 04</u>	<u>Resultat till 2005</u>
Bromstengården	+ 2,0 Mkr	+ 0,9 Mkr	+ 0,5 Mkr
Förskolor	+ 6,6 Mkr	- 5,6 Mkr	+ 0,8 Mkr
Skolor	+ 0,7 Mkr	+ 1,5 Mkr	+ 2,4 Mkr
Äldreomsorg	+ 0,1 Mkr	+ 0,1 Mkr	+ 0,6 Mkr
Daglig verksamhet LSS	+ 0,2 Mkr	- 0,3 Mkr	- 0,1 Mkr
Intraprenader Fritid	+0,7 Mkr	-0,1 Mkr	+ 0,6 Mkr
Summa:	+ 10,3 Mkr	- 3,5 Mkr	+ 4,8 Mkr

Utfallet för varje resultatenhet redovisas och kommenteras i särskilda bilagor. Av resultatenheterna tar 20 enheter med sig överskott och 11 underskott.

Resultatenheter med förskoleverksamhet

Enheternas bokslut blev – 5,6 Mkr, vilket stämmer väl med prognoserna i tertialrapporterna. Av 21 enheter redovisar endast 3 enheter ett överskott jämfört med 20 föregående år. Av de enheter som redovisar underskott har 10 täckning i resultatfonden i form av ett överskott från tidigare år.

Förskolan Sundbyvägen 86 redovisar underskott för andra året i rad. Enligt reglerna skall enheten avvecklas som resultatenhet fr.o.m. 2005 och underskottet skall täckas av nämnden 2005. Några förskolor redovisar stora underskott mot årets budget. Dessa kommer att följas upp i särskild ordning under 2005.

Resultatenheter med skola och skolbarnsomsorg

Bokslutet för de skolor som fortfarande är resultatenheter visade ett överskott på 1,5 Mkr. I resultatfonden från 2003 ligger ett överskott på 0,7 Mkr som nu har ökat till 2,4 Mkr. Resultaten från de skolor som avvecklades som resultatenheter i bokslut 2003 har därmed täckts av nämnden 2004.

Resultatenheter inom äldreomsorg och omsorgen om funktionshindrade

Den nya hemvårdsenheten avvecklades som resultatenhet i tertialrapport nr 1. Underskott på 0,3 Mkr från 2003 täcks av nämnden och nollställs i detta bokslut.

I tertialrapporterna har Fristad sjukhem/gruppboende prognostiserat att använda sitt överskott från föregående år. Kostnaderna under sista kvartalet blev lägre än beräknat. Överskottet i resultatfonden ökar istället med 0,1 Mkr, och uppgår till 0,6 Mkr till 2005. Eftersom den ersättning enheten får per vård dygn 2005 är densamma som 2004, kommer överskottet att behövas under 2005.

Enheten Frida, daglig verksamhet LSS, resulterade i ett mindre underskott. Enheten är under uppbyggnad och bör kunna rymma sin verksamhet inom tilldelade schabloner 2005. Övriga enheter inom omsorgen om funktionshindrade är inte resultatenheter.

Resultatenheter inom individ- och familjeomsorg

Resultatenheten Bromstengården har haft en högre beläggning än beräknat. Enheten har med sig ett överskott om 1,9 Mkr i resultatfonden. Resultatet för 2004 blev ett överskott på 0,9 Mkr. De nya reglerna om att det ackumulerade överskottet inte får överstiga 5% gör att resultatfonden minskar till 0,5 Mkr.

Intraprenader

Intraprenaden Hemvård kväll och natt avvecklades i bokslutet 2003. Underskottet övergick till nämnden 2004.

De återstående två intraprenaderna Spånga By och Erikslund avvecklas nu i bokslut 2004. Avtalen har löpt ut och enheterna fortsätter att vara vanliga anslagsfinansierade enheter inom fritidsverksamheten. Det ackumulerade överskottet på 0,6 Mkr överförs till 2005 och övergår till nämnden.

Projektmedel

Storstadsstatsningen och Stadsdelsförnyelsen (bilaga 1:15)

Bruttokostnaden för verksamheterna inomorstadsstatsningen 2004 blev 5,6 Mkr, varav 5,3 Mkr finansierades av storstadsmedel och resten av andra externa intäkter. Kvarstående storstadsmedel att förbruka 2005 är 1,9 Mkr.

Inom Stadsdelsförnyelsen har endast 1,9 Mkr förbrukats av årets medel och därmed kvarstår 38,5 Mkr till 2005 och 2006.

Övriga externa projekt

Ett antal mindre projekt med extern finansiering redovisas på blanketten, bilaga 1:16.

Kompetensfonden (bilaga 1:17 och 1:23)

Sammanlagt har 9,8 Mkr erhållits ur Kompetensfonden under 2004. Nedanstående projekt har varit aktuella under 2004.

Projekt	Beviljat	2004	Återstår
Kontaktperson	500	500	
Lunda Nova	4 000	2 336	1 664
Livstycket	7 770	4 739	3 031
IT inom skolan	900	217	683
Quintennal	1 700	5	1 695
Mobilt IT-stöd öppen hemtjänst	750	750	0
Förstudie grundskola/arbetsliv	75	75	0
IT i förskola	400	0	400
Utbildningsvikarier äldreomsorgen	407	407	
Utbildningsvikarier funktionshindrade	720	720	

Åtgärder för att undvika budgetöverskridande

Arbetet med intensiv budgetuppföljning har fortsatt hela året. Varje enhet är väl medveten om sin ekonomi. I varje månadsrapport till stadsdelsnämnden redovisas resultatenheternas prognoser. Placeringskostnaderna inom individ- och familjeomsorgen följs upp i särskild ordning.

I Tensta har elevantalet i skolorna sjunkit de senaste åren. Stadsdelsnämnden beslutade att lägga ner Kämpingeskolan till hösten 2004 och göra Enbacksskolan och Gullingeskolan till en enhet med gemensam rektor. Med detta sparas dels hyreskostnaderna för Kämpingeskolan och dels görs samordningsvinster, eftersom en skola med få elever är kostsam att driva. Sammanlagd besparing beräknas uppgå till 7 Mkr per år bara för lokaler, administration och ledning. Sedan tillkommer den besparing som blir följd av att förvaltningen undviker att behålla en skola med sviktande elevunderlag, som kostar betydligt mer än det elevpengen ger. För Kämpingeskolans del rör det sig om 3 Mkr per termin.

Budgetläget har inte varit lika gynnsamt som under 2003. Genom en aktiv uppföljning har kostnaderna i stort sett hållits inom budgetramen för anslag 1. De buffertar som avsattes inom avdelningen för äldre- och funktionshindrade täckte upp underskotten inom äldreomsorgen.

Inför 2005 ser budgetläget svårare ut. Varje verksamhetsområde har förberetts för att kunna rymmas inom den budgetram kommunfullmäktige avsatt. Ett balanserat bokslut är en god början.

För anslag 2 prognostiserades ett underskott under hela 2004. Försörjningsstödsenheterna har förstärkts med tre anställningar under hösten för att aktivare kunna arbeta med de personer som är aktuella för försörjningsstöd.

Det ekonomiska utfallet per verksamhetsområde

Nämnd och förvaltningsadministration

Belopp (Mkr)	VP 2004	Bok 2004	Avvikelse 2004	Bok 2003	Bok 2002
Kostnader	40,5	36,7	3,8	40,5	29,6
Intäkter	1,4	2,8	1,4	1,6	1,4
Netto	39,1	33,9	5,2	38,9	28,2

Jämfört med 2003 har nettokostnaderna minskat med 5 Mkr. De största posterna som minskat är följande.

- 2,2 Mkr administrativa lokaler inkl vaktmästeri och växel
- 2 Mkr omstruktureringskostnader för bl.a. medborgarkontoret under 2003

Budgetläget har varit osäkert under 2004 och budgeterade medel har använts med största försiktighet. Kostnaderna för gatu- och parkunderhåll har ökat, och inom den tekniska avdelningen har 2,4 Mkr sparats på anslaget för administration och lokaler för att täcka upp denna kostnadsökning. Alla övriga enheter inom administrationen redovisar mindre överskott, och nettokostnaderna i bokslutet blev betydligt lägre än i tertiärbokslutet.

Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri

Belopp (Mkr)	VP 2004	Bok 2004	Avvikelse 2004	Bok 2003	Bok 2002
Kostnader	120,3	124,6	-4,3	118,2	115,1
Intäkter	8,6	14,4	5,8	13,8	12,6
Netto	111,7	110,2	1,5	104,4	102,5

Resultatet för verksamhetsområdet blev ett överskott om 1,5 Mkr. I tertiärrapporterna har ett underskott på 1,5 Mkr redovisats. Det anslag, som i tertiärrapporterna befarades få betydligt högre kostnader än vad som redovisas i bokslutet, är anslaget för barn- och ungdomsvård. Eftersom kostnadsläget snabbt kan förändras genom ett par kostsamma placeringar, har prognoserna under året varit försiktiga.

Jämfört med 2003 har kostnaderna ökat med 5,8 Mkr. När hänsyn tagits till löneökningar är detta en kostnadsökning på drygt 4 Mkr. Huvudsakliga förändringar redovisas nedan.

- + 2,9 Mkr socialpsykiatri
- 2,0 Mkr ALL-teamet och vuxenvård
- + 3,1 Mkr barn- och ungdomsvård
- + 0,9 Mkr kontaktpersoner/-familjer, barn och unga

Nyckeltal (bilaga 2:1-2:3)

Barn- och ungdomsvård

Nyckeltal för verksamhetsområdet redovisas i bilaga 2:1. Kostnaderna för köpt vård av barn och unga vid institutioner, familjehem samt öppenvårdsinsatser har ökat under året. Det uppgick sammanlagt till 53,1 Mkr, vilket är 4 Mkr mer än 2003. Avvikelsen mot budget är netto – 0,2 Mkr. Under hösten ökade antalet placeringar drastiskt för att i januari 2005 återgå till samma nivå som juli 2004.

Antal placeringar	April 03	Aug 03	Dec 03	April 04	Juli 04	Dec 04
Ungdomar	22	23	23	25	28	35
- varav SIS	3	5	3	0	0	2
Barn	17	14	5	11	18	24
Totalt barn och unga	39	37	28	36	46	59

Antalet LVU-ansökningar har minskat dramatiskt under de senast åren från 22 (varav 11 ungdomar) 2002, till 2 (varav 1 ungdom) 2003 och 4 (varav 1 ungdom) 2004. Antalet vård dygn vid §12 hem har minskat från 3 599 dygn 2002 till 1 497 dygn 2003 och 401 dygn 2004. Dessa vård dygn är nästan tre gånger så kostsamma som andra vård dygn och

minskningen är ett resultat av ändrade arbetssätt, en ökad satsning på öppenvård och insatser på hemmaplan.

Sammanlagt har 161 barn och ungdomar varit placerade vid institutioner och familjehem under året. Det är en minskning med 6,9 %, jämfört med föregående år, då antalet var 173.

Vuxenvård (bilaga 2:2)

Kostnaderna för köpta platser inom vuxenvården har överstigit budgeterade medel med 0,2 Mkr. Den sammanlagda nettokostnaden för vuxenplaceringar har uppgått till 6,2 Mkr, vilket är 1,4 Mkr mindre än 2003. Under året har arbetet inom vuxenvården fokuserat på att bygga ut träningslägenhetsboende med individuellt stöd. Kostnaderna för inackorderingshem har därigenom kunna minska med 38%.

En stor del av vårdanslaget har gått till olika boendeformer som inackorderingshem, särskilda stödboenden, härbärgen och arbetskollektiv. En bidragande orsak är bostadsmarknaden och ”taköverhuvudet”-garantin som finns i staden. Externa behandlingsinsatser har minskat avsevärt och behandling sker mer och mer i öppenvård vid ALL-teamet som har kompletterats med ordnat boende i 132 träningslägenheter med stödinsatser i egen regi. Antalet personer i träningsboende var under året 132, vilket är 65 fler än föregående år.

Antalet personer som varit placerade vid olika institutioner under året är 52, vilket är tre fler än 2003. Arbetet med vuxna missbrukare inriktas allt mer på öppenvårdsinsatser. De flesta, som söker sig till ALL-teamet, behandlas med insatser på hemmaplan. År 2004 var det totalt 479 personer som sökte sig dit.

Socialpsykiatri bil 2:3

Kostnaderna för köpta platser vid sjukhem och gruppboenden inom socialpsykiatrien uppgick netto till 8,3 Mkr, vilket är 0,3 Mkr mindre än 2003. Kostnadsökningen beror på utbyggnaden av nya träningslägenheter, ett nytt gruppboende för psykiskt funktionshindrade och nya platser vid kollektivboendet på Elinsborgsbacken 3, som färdigställdes under hösten. På sikt beräknas dessa boenden dels öka boendekvaliteten för de personer som flyttar in och dels reducera kostnaderna.

Under året har i genomsnitt 17 platser köpts till sammanlagt 22 personer vid vårdhem, sjukhem och familjehem. Det är två platser färre än föregående år.

Fysisk verksamhet

Belopp (Mkr)	VP 2003	Bok 2004	Avvikelse 2004	Bok 2003	Bok 2002
Kostnader	18,7	21,4	-2,7	14,4	13,0
Intäkter	0,9	1,9	1,0	2,1	1,5
Netto	17,8	19,5	-1,7	12,3	11,5

Verksamhetsområdet resulterade i ett underskott på 1,7 Mkr. Eftersom tekniska avdelningen arbetar dels med fysisk verksamhet och dels med administrativa lokaler, där ett stort överskott redovisas, så har avdelningen ändå rymt sin verksamhet inom budgeterade medel. Av underskottet beror hälften på att snöröjningen kostat mer än budgeterat. Resterande underskott beror delvis på kostnader som hör ihop med stenkastningen mot bussar i Tensta. För att förhindra vidare attentat rensades alla rabatter, som var fyllda med sten, upp, och stenarna byttes ut mot stensmjöl. Vidare har satsningar gjorts på parkunderhåll. 10 000 kvm gång- och

cykelvägar har asfalterats för att öka säkerheten och tillgängligheten för cyklister och fotgängare.

Jämfört med 2003 har nettokostnaderna ökat med 7,2 Mkr. Kostnadsförändringen beror i huvudsak på den upphandling som genomfördes oktober 2003. Den innebar en viss kvalitetsökning men framförallt resulterade den i ökade kostnader p.g.a. en annan marknad.

Nyckeltal (bilaga 2:16)

Förskoleverksamhet

Belopp (Mkr)	VP 2004	Bok 2004	Avvikelse 2004	Bok 2003	Bok 2002
Kostnader	212,8	214,1	-1,3	199,3	176,0
Intäkter	11,7	14,1	2,4	12,5	14,7
Netto	201,1	200,0	1,1	186,8	161,3

Verksamhetsområdet erhöll stimulansbidrag för nya förskolor med sammanlagt 2,9 Mkr. Av dessa kvarstår 1 Mkr, som föreslås begäras ombudgeterade till 2005. Resterande överskott blir då marginella 0,1 Mkr. Förskoleschablonen höjdes med 4 %. Helårskostnaden för löneökningarna beräknas till 4,4 %. Många förskoleenheter har disponerat sina överskott från tidigare år. Av de 6,6 Mkr som fanns i resultatfonden vid ingången av 2004 återstår 0,8 Mkr.

Barnantalet vid stadsdelens förskoleverksamhet uppgick i genomsnitt till 1 985, vilket är en minskning med 37 barn jämfört med 2003.

Nyckeltal (bilaga 2:4-2:5)

De nya avdelningarna har möjliggjort en faktisk minskning med i genomsnitt ett barn per grupp jämfört med 2002 och ett lägre antal barn per heltidsanställd jämfört med 2002, vilket även återspeglas i nyckeltalen.

Skolbarnsomsorg

Belopp (Mkr)	VP 2004	Bok 2004	Avvikelse 2004	Bok 2003	Bok 2002
Kostnader	49,3	51,7	-2,4	50,6	51,5
Intäkter	7,4	7,9	0,5	7,4	7,8
Netto	41,9	43,8	-1,9	43,2	43,7

Verksamhetsområdet resulterade i ett underskott på 1,9 Mkr. Jämfört med boksluten för 2002 och 2003 är kostnadsökningen marginell. Skolbarnsomsorgen är integrerad med skolan och problem med budgethållningen där återspeglas förstås även här.

Nyckeltal (bilaga 2:6)

Barnantalet vid fritidshemmen uppgick i genomsnitt till 1 544, vilket är tre barn färre än föregående år.

Utbildning

Belopp (Mkr)	VP 2004	Bok 2004	Avvikelse 2004	Bok 2003	Bok 2002
Kostnader	338,2	347,9	-8,8	345,3	333,1
Intäkter	12,7	16,3	2,7	16,1	13,7
Netto	325,5	331,6	-6,1	329,2	319,4

Resultatet för 2004 blev, efter tilldelad buffert om sammanlagt 3 Mkr, ett underskott på 6,1 Mkr. Efter överföring av resultatenheternas över- och underskott till 2005 blev resultatet ett underskott på – 7,8 Mkr. Fyra skolenheter av sju redovisar underskott på sammanlagt 9,9 Mkr. Störst är problemen vid de två skolenheter som inte är resultatenheter. Nedläggningen av Kämpingeskolan kommer att skapa bättre ekonomiska förutsättningar 2005. I övrigt analyseras underskotten, och åtgärder för att få ekonomin i balans kommer att vidtagas under 2005.

Nyckeltal (bilaga 2:7)

Elevantalet var i genomsnitt 4 165, vilket är en minskning med 100 elever jämfört med 2003. Det är det minskande elevunderlaget som skapar problem med budgethållningen. Det är svårt att planera för verksamheten när elevtappet är stort.

Närmare hälften av stadsdelens elever deltar i modersmålsundervisning och svenska som andraspråk.

Barn i behov av särskilt stöd

Belopp (Mkr)	VP 2004	Bok 2004	Avvikelse 2004	Bok 2003	Bok 2002
Kostnader	60,9	66,1	-2,2	65,4	56,4
Intäkter	0,7	1,3	0,6	1,4	2,4
Netto	60,2	61,8	-1,6	64,0	54,0

Verksamhetsområdet resulterade i ett underskott på 1,6 Mkr. Jämfört med 2003 (som resulterade i ett underskott om 4,7 Mkr) minskade kostnaderna med 2,2 Mkr. Jämfört med 2002 är det en kostnadsökning med 7,8 Mkr varav 7,1 Mkr avser kostnader för barn och elever vid privata specialskolor. Dessa kostnader tillhörde utbildningsnämnden 2002.

Nyckeltal (bilaga 2:8)**Äldreomsorg**

Belopp (Mkr)	VP 2003	Bok 2004	Avvikelse 2004	Bok 2003	Bok 2002
Kostnader	174,0	177,2	-3,1	167,1	157,4
Intäkter	25,2	27,0	1,7	24,6	24,1
Netto	148,8	150,2	-1,4	143,5	133,3

Verksamheten redovisar ett underskott på 1,4 Mkr. Då har området tillförts ytterligare 6 Mkr jämfört med kommunfullmäktiges budgettram. Jämfört med föregående år har kostnaderna ökat med 6,7 Mkr, eller 4,7%. Den största ökningen återfinns inom hemvård i ordinärt boende och i servicehus.

Äldreomsorgens enda resultatenhet, Fristad sjukhem och gruppboende redovisar ett litet överskott på 0,1 Mkr, vilket överförs till 2005. Kostnaderna för årets sista månader blev lägre än beräknat och det befarade underskottet uteblev.

Enheten hemvård Spånga-Tensta avvecklades som resultatenhet i tertialrapport 1 och underskottet från 2003 har därmed täckts av nämnden. Den 1 februari återgick gruppboendena i Tensta servicehus i kommunal regi efter att ha drivits på entreprenad i många år. Enheterna har erhållit budget per vård dygn utan att vara resultatenheter har då lyckats väl med att rymma verksamheten inom budgeterade medel.

Nyckeltal (bilaga 2:9-2:11)

Eftersom det inte har gått att få fram alla begärda uppgifter ur paraplysystemet, har en del data som avser vård dygn tagits fram manuellt. De flesta uppgifterna bygger på köpta vård dygn enligt de uppföljningsinstrument, som förvaltningen använder för sin budgetuppföljning. Därför kan antalet vård dygn i dessa uppgifter vara något för högt, eftersom där ibland ingår bl.a. tomgångsdygn.

Särskilda boendeformer

Kostnaderna översteg budgeterade medel med 1,4 Mkr. En engångsintäkt för personalens semesterdagar i samband med att gruppboendena i Tensta övergick till kommunal regi uppgick till 1,3 Mkr. Kostnadsökningen var därmed egentligen 2,7 Mkr.

Behovet av platser i sjukhem, gruppboendestäder och ålderdomshem har ökat något under det senaste året. I budgeten för 2004 avsattes medel för 154 platser för äldre.

<i>Vårdform</i>	<i>Vp2004</i>	<i>Bok 2004</i>	<i>Bok 2003</i>	<i>Bok 2002</i>	<i>Bok 2001</i>
Gruppboende	84	84	81	78	78
Ålderdomshem	3	3	3	2	2
Sjukhem	63	69	67	66	67
Sjukhem/grbo psyk	4	5	4	5	5
Summa	154	161	155	151	152

Den genomsnittliga kostnaden per vård dygn har förändrats enligt nedan. Kostnaderna per sjukhemsplats har sjunkit, vilket framförallt beror på att förvaltningen inte köper några korttidsplatser vid sjukhem längre, utan använder de korttidsplatser som finns vid Lingonet. Även kostnaderna per plats vid gruppboende har sjunkit något. Kostnaderna har sjunkit sedan gruppboendena i Tensta övergick i egen regi. Av bilaga 2:10 framgår även att kostnaderna för motsvarande platser i enskild regi kostar 59 respektive 74 kronor mer per vård dygn.

Verksamhet	Kostnad per vård dygn 2004	Kostnad per Vård dygn 2003	Kostnad per vård dygn 2002
Ålderdomshem	1 016	1 014	925
Sjukhem	1 483	1 509	1 330
Gruppboende	1 317	1 339	1 287

Hemvård

Kostnaderna för hemvård översteg budgeterade medel med 6,4 Mkr. Ökningen blev 7,4 Mkr, vilket är 12 % jämfört med föregående år.

Verksamhet	Antal personer	Antal personer	Antal personer
	2004	2003	2002
Servicehus	249	292	297
Hemhjälp ordinärt boende	379	354	337
Ålderdomshem	4	3	2
Sjukhem	103	113	129
Gruppboende	119	127	147

Under året har 249 personer bott i servicehus mot 292 personer 2003, och 379 har haft hjälp i ordinärt boende, vilket är en stadig ökning sedan 2002.

6,9% av befolkningen över 65 år har bott i servicehus vilket är 1,3 procentenheter färre än föregående år. I ordinärt boende har 10,5% haft hjälp jämfört med 9,9 % föregående år.

Dagverksamhet

Antalet personer som någon gång under året deltagit i dagverksamhet var 52, vilket är 16 färre än föregående år. Dagverksamheten Blåkllockan vid Tensta servicehus fungerar som en öppen verksamhet och har inte sina 8 platser fyllda. Kostnaden per person har minskat med 5,5 % till 64 192 kr per person, vilket beror på att kostnaderna till dagverksamheterna blivit lägre, eftersom resorna numera sker i egen regi för flertalet brukare.

Omsorg om funktionshindrade

Belopp (Mkr)	VP 2004	Bok 2004	Avvikelse 2004	Bok 2003	Bok 2002
Kostnader	123,5	123,3	0,2	104,7	94,7
Intäkter	17,2	20,5	3,3	15,7	17,4
Netto	106,3	102,8	3,5	89,0	77,3

I budgeten för 2004 avsattes 4 Mkr i en buffert för omsorgen om funktionshindrade. Endast 0,5 Mkr har behövt användas av denna buffert, vilket är mycket glädjande inför 2005.

Den dagliga verksamheten Frida har utökat sin verksamhet under året. Av 60 personer går nu 35 i Fridagruppen, vilket medfört att kostnaderna kunnat hållas nere.

Den stora kostnadsökningen på 13,8 Mkr jämfört med 2003 åren utgörs framförallt av de nya gruppboendena i Solhem och på Björingeplan samt ett nytt kostsamt boende vid elevhem.

För de personer som beviljats LASS-timmar erhåller stadsdelen ersättning från försäkringskassan, men inte för övriga timmar. Försäkringskassan debiterar dock stadsdelen för de 20 första timmarna för alla personer med LASS boende i stadsdelen. Kostnadsutvecklingen för insatsen personlig assistans har varit följande.

Bruttobelopp Mkr	Bok 04	Bok 03	Bok 02	Bok 01	Bok 00
Pers ass SOL	5,5	4,5	4,9	2,4	1,9
Pers ass LSS	11,1	12,7	11,8	14,2	14,7
Ledsagning LSS	2,1	1,9	2,0	2,3	2,4
Pers ass LASS	14,0	12,0	13,7	13,1	12,8
Summa Pers ass	32,7	31,1	32,4	32,0	31,8

De senaste åren har kostnaderna legat på ungefär samma nivå. Tre personer blev 65 år i slutet av 2002. Kostnaderna hamnar då på äldreomsorgen och uppgår till 2,2 Mkr.

Antalet personer med andra insatser enligt LSS har ökat. Nedanstående tabell jämför antalet aktuella personer per den sista december.

Typ av insats	Antal 0012	Antal 0112	Antal 0212	Antal 0312	Antal 0412
Daglig verksamhet	43	46	45	53	60
Korttidshem barn	31	32	32	31	35
Elev och familjehem	11	9	10	14	11
Gruppboende, vuxna	17	18	19	19	29
Korttidsboende, vuxna	3	4	6	7	5
Summa antal insatser	105	109	112	124	140

Nyckeltal (bilaga 2:12-2:14)

Verksamhet	Kostnad per dag/dygn 2004	Kostnad per dag/dygn 2003	Kostnad per dag/dygn 2002
Elevhem	2 737	2 529	2885
Korttidsvistelse barn	3 277	2 941	2832
Gruppboende LSS	2 219	2 373	1 999
Korttidsvistelse vuxna	3 134	2 906	2 833
Daglig verksamhet	1 575	1 535	1 283

Kostnaderna per vård dygn vid elevhem har ökat igen. Detta beror främst på en placering, där omsorgsbehovet är mer omfattande, vilket naturligtvis direkt påverkar den genomsnittliga kostnaden.

Den genomsnittliga kostnaden för daglig verksamhet har ökat med 2,6 %.

Kostnaderna per utförd LASS-timme har ökat med 4 %. Nyckeltalen inom detta verksamhetsområde tas fram manuellt. Inga rapporter ur paraplyet har kunnat användas.

Fritid och kultur

Belopp (Mkr)	VP 2004	Bok 2004	Avvikelse 2004	Bok 2003	Bok 2002
Kostnader	20,0	19,9	0,1	18,8	17,1
Intäkter	0,4	0,75	0,3	0,5	0,5
Netto	19,6	19,2	0,4	18,3	16,6

Resultatet för verksamhetsområdet blev ett överskott på 0,4 Mkr. Kostnadsökningen jämfört med 2003 är 5%.

Nyckeltal (bilaga 2:16)

Balansräkningen

Balansräkningen utgör en uppställning av stadsdelens tillgångar och skulder per den 31 december 2004 och är en del i stadens koncernredovisning.

Beloppsgränsen 50 Tkr har tillämpats när det gäller skuldbokföring av kostnader. Denna gräns gäller inte det som avser vård, där det sammanlagt blir stora belopp. För att fånga upp så mycket som möjligt har skuldbokföring skett fram till två dagar före färdigställande av balansräkningen. Det mesta av betydande belopp beräknas vara med, och resultatet för år 2004 bedöms vara så rättvisande som möjligt med denna snäva tidsplan.

Kundfordringarna uppgår sammanlagt till 11,4 Mkr, vilket är 0,6 mer än 2003. Av dessa har 3,6 Mkr bokförts som osäkra enligt stadens regler för redovisning av osäkra fordringar, d.v.s. när inkassokrav utgår (21 dagar efter förfalldatum) vilket är samma belopp som i bokslut 2003. Av kundfordringarna hade 6,2 Mkr ännu ej förfallit till betalning vid årsskiftet.

Fordringar hos anställda består dels av löneförskott (utbetalda löner via kassan som regleras nästkommande månad), 72 Tkr, och dels av löneskulder på 185 Tkr. Dessutom ingår ytterligare löneskulder på 310 Tkr i kundfordringssaldot m.m. Anledningen till att de redovisas på två konton är, att en stor del av löneskulderna inte kan regleras genom löneavdrag utan beloppet måste faktureras. Därmed redovisas dessa i stadsdelens kundreskontra. Det sammanlagda löneskultsbeloppet är 58 Tkr högre än i bokslut 2003.

Posten förutbetalda kostnader uppgår till 25,4 Mkr och avser främst hyror för kvartal 1 2005. Upplupna intäkter uppgår till 9,7 Mkr. Den största posten avser storstadsmedel och stadsdelförnyelse 7,1 Mkr. I övrigt är det äldreomsorgsintäkter avseende december månad samt diverse upplupna intäkter som statsbidrag och projektmedel.

Leverantörsskulderna uppgår till 31,9 Mkr och avser utgifter som redovisats 2004 men förfallit till betalning 2005. Av leverantörsskulderna är 5,3 Mkr interna.

Upplupna kostnader uppgår till 16,1 Mkr, vilket är 7,4 Mkr mindre än 2003. Förutbetalda intäkter uppgår till 1,0 Mkr. Av intäkterna avser 0,5 Mkr projektmedel. Av de upplupna kostnaderna avser 4,2 Mkr timlöner för december. Resterande 11,9 Mkr avser kostnader som tillhör 2004, men där fakturan inkommit 2005. Detta är 3,8 Mkr mindre än i föregående års bokslut och kan dels förklaras av att fler verksamheter övergått till kommunal regi och därför inte fakturerar och dels av att fler företag hann fakturera, eftersom det var förhållandevis många arbetsdagar i december förra året.

Av balansräkningen kan avläsas att resultatfonden från 2003 innehöll ett överskott om 10,3 Mkr. Under 2004 har 5,5 Mkr av detta överskott disponerats och 4,8 Mkr kvarstår till 2005. Av detta belopp avser 7,7 Mkr överskott och 2,9 Mkr underskott.

Övriga redovisningar

Kommunfullmäktiges uppdrag till nämnderna

”Ge kompetensutveckling och genomföra samverkansinsatser samt utveckla metoder för bedömaröverensstämmelser”.

Grunden för en rättssäker och likvärdig bedömning och betygssättning är att lärare och skolledare har goda kunskaper om kursplaner och betygskriterier. Tid måste kontinuerligt avsättas för att arbeta med tolkningar av kursplaner och betygskriterier och en dialog mellan lärare och skolledare både lokalt och mellan skolor måste möjliggöras.

Under året har arbetet intensifierats. Förutom att arbets- och nätverksgrupper för både lärare och skolledare inom alla ämnen har bildats, har en studiedag arrangerats. Våra ca 450 lärare i de sju grundskoleenheterna har haft en gemensam studiedag i ämnet. Lärarna arbetade i grupper inom sina ämnesområden med deltagare från de olika grundskoleenheterna. Arbetet fortskrider och nästa gemensamma studiedag är planerad.

”Ge kompetensutveckling kring styrdokument samt mål- och resultatstyrning”.

I dialogen mellan ledningen för barn och ungdom och enheterna kring deras verksamhetsplaner, kvalitetsgarantier och kvalitetsredovisningar sker en kunskapsutveckling kring styrdokument och kring hur arbetet ska bedrivas och utvecklas utifrån uppställda mål och analys av uppnådda resultat. Dialogen sker vid besök på enheterna samt vid kontinuerliga chefsmöten. Ett tydligt instrument för ett mål- och resultatstyrt arbete är arbetet med läsutvecklingsschema, den så kallade LUS-modellen. Kompetensutveckling inom området har genomförts och samtliga skolenheter har under året använt sig av modellen.

”Utveckla metoder och fora för inflytande för barn och elever”.

Elevernas delaktighet och möjlighet till inflytande möjliggörs i ett väl uppbyggt system med klassråd, elevråd, förvaltningsråd och matråd. Utöver detta finns olika påverkansmöjligheter med elevrepresentanter i miljögrupper, idrottsförening, arbetsmiljögrupp, skolgårdsgrupp och antimobbingsgrupp. Några skolor har utsett elever som får speciella uppdrag att ta ansvar för olika verksamheter och aktiviteter. Elevernas reella inflytande över sitt eget lärande måste fortsätta att utvecklas i samtliga skolenheter.

I samtliga förskolor kan barnen på olika sätt påverka sin vardag utifrån fasta ramar och rutiner. Barnintervjuer, barnenkäter och utvärdering av aktiviteter sker tillsammans med barnen och är ofta grund för den individuella utvecklingsplanen. Barnens inflytande i förskolan fokuseras oftast på barns trivsel och välbefinnande, men behöver mer riktas mot det pedagogiska innehållet. Ytterligare kompetensutveckling behövs inom området.

”Utveckla metoder för överlämning mellan olika skolformer”.

Barn- och ungdomsavdelningens stödenhet har utvecklat goda rutiner för överlämnande av barn i behov av särskilt stöd från förskoleverksamhet och till förskoleklass. En arbetsgrupp av skolledare har haft ett särskilt uppdrag att utreda och komma med förslag om ett förbättrat samarbete mellan förskoleklass, skola och fritidshem. De har tagit fram ett antal kriterier som ger gynnsamma förutsättningar för ett gott samarbete och som leder till ett gemensamt ansvar för elevens hela skoldag. Arbetet ska fortsätta med att göra samma inventering av gynnsamma förutsättningar för en bättre överlämning från förskola och till skola. Med utgångspunkt från dessa kriterier ska en plan för övergångar mellan olika skolformer men också för samverkan mellan olika verksamheter i grundskolan fastställas under 2005.

”Stadsdelsnämnderna ges i uppdrag att arbeta med den sociala dimensionen enligt klotterkommissionens förslag”

Agenda 21-handläggaren för i sitt dagliga arbete dialog med boende om nedskräpning och klotter för att åstadkomma en förbättring. Frågan diskuteras även i Brottsförebyggande Rådet. Tanken är vidare att framöver föra en dialog med skoleleverna i området.

”Samrådsorgan mellan staden och kolonirörelsen i Stockholm”

Stadsdelsnämnden Maria-Gamla stan har bildat ett samrådsorgan ”Forum för koloniträdgårdar”, där kolonirörelsen i Stockholm samt representanter från Bromma, Skarpnäcks, Maria Gamla stan ingår. Representanterna från stadsdelsförvaltningarna i innerstaden respektive västerort och söderort sprider anteckningarna från mötena till övriga stadsdelsförvaltningar inom sina områden.

”Tillväxt Stockholm – Småföretagsdelegationens rapport med förslag till åtgärder”

Stadsdelsnämnden har i sitt nya näringslivsprogram för 2004-2006 inarbetat kommunfullmäktiges uppdrag avseende ”Tillväxt Stockholm – Småföretagsdelegationens rapport”. Samtliga sju arbetsområden har anpassats till stadsdelen, och de föreslagna åtgärderna är en del i det dagliga arbetet, som huvudsakligen bedrivs genom Lunda Nova näringslivscenter.

Klagomålshantering

Under 2004 har alla inkomna klagomål registrerats av stadsdelsförvaltningens registrator. Sammanlagt inkom under året 68 klagomål, varav 40 gällde renhållning o.d. (se vidare Felanmälan nedan). Övriga klagomål och synpunkter gällde i huvudsak individ- och familjeomsorg (12), barn- och ungdom (6), personalärenden (4). De flesta ärendena som gällde individ- och familj, och i några fall äldreomsorgen, är sekretessbelagda. De gällde bl.a. klagomål på handläggare och handläggning. Ett av ärendena avseende barn och ungdom gällde handläggning av plats i barnomsorgskö. Detta klagomål föranledde dock ingen ändring av rutinerna.

I några fall har enstaka rutiner ändrats till följd av klagomålen. Klagomål om att mottagningsgruppen inom individ- och familjeomsorgen varit svår att nå har lett till utökad telefontid.

Felanmälan

Totalt har 569 registrerade ”felanmälningar” inkommit till stadsdelen som berör stadsdelsnämndens ansvar för den fysiska verksamheten. 73 % av dessa gällde vinterväghållningen, där medborgarna haft synpunkter på hur den bör förbättras. Justeringar i plogplaner och ändringar av snöupplag m.m. har gjorts enligt önskemålen, där det varit genomförbart och ekonomiskt möjligt. Synpunkter på renhållningen har uppgått till 14 %, skötseln av parker 7 % och resterande 6 % är 32 anmälningar om skadade djur.

SLUT